

== Fylkesmannen
== i Østfold

TILSYNSRAPPORT

Skolens arbeid med elevenes utbytte
av opplæringen og skolebasert
vurdering

Sarpsborg kommune - Varteig barne- og ungdomsskole

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	3
1. Innledning	4
2. Om tilsynet med Sarpsborg kommune – Varteig barne- og ungdomsskole.....	4
2.1 Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler.....	4
2.2 Tema for tilsynet.....	4
2.3 Om gjennomføringen av tilsynet	5
3. Skolens arbeid med opplæringen i fag	5
3.1 Rettslige krav	5
3.2 Fylkesmannens undersøkelser	7
3.3 Fylkesmannens vurderinger.....	10
3.4 Fylkesmannens konklusjon.....	12
4. Undervisvurdering for å øke elevens læringsutbytte	12
4.1 Rettslige krav	12
4.2 Fylkesmannens undersøkelser	13
4.3 Fylkesmannens vurderinger.....	15
4.4 Fylkesmannens konklusjon.....	17
5. Undervisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning	18
5.1 Rettslige krav	18
5.2 Fylkesmannens undersøkelser	19
5.3 Fylkesmannens vurderinger.....	20
5.4 Fylkesmannens konklusjon.....	22
6. Vurdering av behov for særskilt språkopplæring	22
6.1 Rettslige krav	22
6.2 Fylkesmannens undersøkelser	22
6.3 Fylkesmannens vurderinger.....	24
6.4 Fylkesmannens konklusjon.....	24
7. Skolebasert vurdering	25
7.1 Rettslige krav	25
7.2 Fylkesmannens undersøkelser	26
7.3 Fylkesmannens vurderinger.....	30
7.4 Fylkesmannens konklusjon.....	33
8. Frist for retting av brudd på regelverket	33
9. Skoleeiers frist til å rette	34
Vedlegg: Dokumentasjonsgrunnlaget.....	36

Sammendrag

Tema for dette tilsynet er skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen og skolebasert vurdering. Det overordnede formålet med tilsynet er å bidra til at alle elever får et godt utbytte av opplæringen. Det er gjennomført tilsyn med om Sarpsborg kommune – Varteig barne- og ungdomsskole oppfyller de kravene i opplæringsloven med forskrifter som skal sikre dette.

Fylkesmannens vurdering og konklusjoner er basert på skriftlig dokumentasjon, skolens egenervering i Reflex og opplysninger fra intervju. Sarpsborg kommune – Varteig barne- og ungdomsskole mottok en foreløpig tilsynsrapport der det fremkom at det var avdekket regelverksbrudd i tilsynet. Skolen har under og etter tilsynet arbeidet for å rette regelverksbruddene. Fylkesmannen har fått tilbakemelding på den foreløpige tilsynsrapporten fra Sarpsborg kommune og Varteig barne- og ungdomsskole, og mottatt redegjørelse for og dokumentasjon på det arbeidet skolen har gjennomført.

Varteig barne- og ungdomsskole har gjennom dokumentasjonen som er sendt inn som svar på foreløpig tilsynsrapport, fulgt opp noen av punktene i den foreløpige tilsynsrapporten. Imidlertid er det noen punkter som gjenstår. Dette dreier seg om rektors sikring av skolens læreplanarbeid, og gjennomføring av en systematisk skolebasert vurdering.

Frist for å sende inn dokumentasjon som er egnet til å rette punktene som er beskrevet i rapporten er 16. november 2018.

1. Innledning

Fylkesmannen åpnet 10.08.2017 tilsyn med skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen i Sarpsborg kommune. Undersøkelsene har vært på skolenivå ved Sandesundsveien barneskole, Varteig barne- og ungdomsskole og på skoleeiernivå.

Felles nasjonalt tilsyn 2014-17 handler om skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen og består av tre områder for tilsyn: Skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen og skolebasert vurdering (som denne rapporten omhandler), samt forvaltningskompetanse. Utdanningsdirektoratet har utarbeidet veiledningsmaterie¹ knyttet til tilsynet, og Fylkesmannen har gjennomført informasjons- og veiledningssamlinger.

Det er skoleeier som har det overordnede ansvaret for at kravene i opplæringsloven blir overholdt, jf. opplæringsloven § 13-10 første ledd. Skoleeier er derfor adressat for denne tilsynsrapporten.

I denne tilsynsrapporten er det fastsatt frist for retting av brudd på regelverket som er avdekket under tilsynet. Fristen er 16. november 2018. Dersom brudd på regelverket ikke er rettet innen fristen, vil Fylkesmannen i Østfold vedta pålegg om retting med hjemmel i kommuneloven § 60 d. Et eventuelt pålegg om retting vil ha status som enkeltvedtak og vil kunne påklages, jf. forvaltningsloven kapittel VI.

2. Om tilsynet med Sarpsborg kommune – Varteig barne- og ungdomsskole

2.1 Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler

Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler jf. opplæringsloven § 14-1 første ledd, jf. kommuneloven kap. 10 A. Fylkesmannens tilsyn på opplæringsområdet er lovlighe¹ tilsyn jf. kommuneloven § 60 b. Fylkesmannens tilsyn med offentlige skoler er myndighetsutøvelse og skjer i samsvar med forvaltningsrettens regler for dette.

I de tilfeller Fylkesmannen konkluderer med at et rettslig krav ikke er oppfylt, betegnes dette som brudd på regelverket, uavhengig av om det er opplæringsloven eller forskrifter fastsatt i medhold av denne, som er brutt.

2.2 Tema for tilsynet

Temaet for tilsynet er rettet mot skolens kjernevirksomhet: skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen. Det overordnede formålet med tilsynet er å bidra til at alle elever får et godt utbytte av opplæringen.

Hovedpunkter i tilsynet vil være:

- Skolens arbeid med opplæringen i fag
- Underveisvurdering for å øke elevenes læringsutbytte
- Underveisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning
- Vurdering av behov for særskilt språkopplæring
- Skoleeiers system for å vurdere og følge opp at kravene blir etterlevd

Tilsynet skal bidra til at skoleeier som ansvarlig sørger for at elevene:

¹ <http://www.udir.no/Regelverk/regelverk/tilsyn/>

- får kjennskap til og opplæring i målene som gjelder for opplæringen
- får tilbakemeldinger og involveres i eget læringsarbeid for å øke sitt utbytte av opplæringen
- får vurdert kontinuerlig hvilket utbytte de har av opplæringen
- blir fulgt opp og får nødvendig tilrettelegging når utbytte av opplæringen ikke er tilfredsstillende

I tilsynet vurderer vi om elevene får dette på Varteig barne- og ungdomsskole. Vi vurderer også om skoleeier har et forsvarlig system for å vurdere og følge opp at elevene får slik opplæring og oppfølging på alle skoleeiers skoler. Vi ser på om skoleeier skaffer seg informasjon om praksis på skolene, vurderer om skolene følger regelverket og setter inn tiltak dersom de ikke følger regelverket. Vi vurderer om skoleeier gjør dette tilstrekkelig og ofte nok til å sikre at skolene følger regelverket.

Manglende etterlevelse av regelverket kan medføre at elevene ikke får realisert sine muligheter eller får lite utbytte av opplæringen.

2.3 Om gjennomføringen av tilsynet

Tilsyn med Sarpsborg kommune ble åpnet gjennom brev 10.08.2017. Skoleeier er blitt pålagt å legge frem dokumentasjon for Fylkesmannen med hjemmel i kommuneloven § 60 c.

Fylkesmannens vurderinger og konklusjoner er basert på skriftlig dokumentasjon og opplysninger fra intervju, se vedlegg.

3. Skolens arbeid med opplæringen i fag

3.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene for tilsynet med skolens arbeid med opplæringen i fag. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og forskrift til opplæringsloven kravene er knyttet til.

Rektor skal sikre at opplæringens innhold er knyttet til kompetansemål i faget

Undervisningspersonalet skal tilrettelegge og gjennomføre opplæringen etter Læreplanverket for Kunnskapsløftet (LK06), jf. opplæringsloven § 2-3 og forskrift til opplæringsloven § 1-1. Det betyr at opplæringen skal ha et innhold som bygger på kompetansemålene i læreplanen og bidrar til at disse blir nådd. Rektor må organisere skolen slik at dette blir ivaretatt, jf. opplæringsloven § 2-3.

Rektor skal sikre at undervisningspersonalet ivaretar elevens rett til å kjenne til mål for opplæring og hva som blir vektlagt i vurdering av elevens kompetanse.

Underveisvurdering skal brukes som et redskap i læreprosessen og bidra til å forbedre opplæringen, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-11. Eleven skal kjenne til hva som er målene for opplæringen og hva som vektlegges i vurderingen av hans eller hennes kompetanse, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-1. Det betyr at elevene må kjenne til kompetansemålene i læreplanene for fagene, og at de er grunnlaget for vurderingen av elevens kompetanse. De skal også kjenne til hva læreren vektlegger når læreren vurderer et arbeid. Fra og med 8. trinn skal elevene kjenne til hva som skal til for å

oppnå de ulike karakterene. Rektor må organisere skolen for å sikre at undervisningspersonalet formidler dette til elevene.

Rektor skal sikre at opplæringen dekker alle kompetansemålene på hovedtrinnet / i faget og de individuelle opplæringsmålene i IOP.

Undervisningspersonalet skal tilrettelegge og gjennomføre opplæringen etter LK06, jf. opplæringsloven § 2-3 og forskrift til opplæringsloven § 1-1. For de fleste fag i grunnskolen og for noen fag i videregående skole er kompetansemålene satt per hovedtrinn eller etter flere års opplæring. I slike tilfeller må rektor sikre at elevene får opplæring i alle kompetansemålene i faget / på hovedtrinnet gjennom opplæringsløpet. En elev som får spesialundervisning, kan ha unntak fra kompetansemålene i de ordinære læreplanene, jf. opplæringsloven § 5-5. Gjeldende opplæringsmål for eleven skal fremgå av en individuell opplæringsplan (IOP). Skolen må sikre at elevens opplæring dekker de individuelle opplæringsmålene.

Alle elever som har vedtak om spesialundervisning, skal ha IOP.

Skolen skal utarbeide en individuell opplæringsplan (IOP) for alle elever som får spesialundervisning, jf. opplæringsloven § 5-5. Det må fremgå av IOP-en hvilket tidsintervall den gjelder for.

Innholdet i IOP-en skal samsvare med enkeltvedtaket når det gjelder innholdet i opplæringen og synliggjøre eventuelle avvik fra LK06.

IOP-en skal vise mål for og innholdet i opplæringen og hvordan opplæringen skal gjennomføres, jf. opplæringsloven § 5-5. Reglene for innhold i opplæringen gjelder så langt de passer for spesialundervisningen. Det kan medføre at målene for opplæringen avviker fra kompetansemålene i læreplanene i LK06.

Før skolen/skoleeier gjør et enkeltvedtak om spesialundervisning, skal PPT utarbeide en sakkyndig vurdering. Den sakkyndige vurderingen skal gi tilrådning om innholdet i opplæringen, blant annet realistiske opplæringsmål for eleven og hvilken opplæring som gir eleven et forsvarlig opplæringstilbud. Vedtaket om spesialundervisning skal bygge på den sakkyndige vurderingen, og eventuelle avvik må begrunnes. Vedtaket om spesialundervisning fastsetter rammene for opplæringen og dermed innholdet i IOP-en. IOP-en kan først tas i bruk etter at det er fattet enkeltvedtaket om spesialundervisning.

IOP-en må ha egne mål for opplæringen når elevens opplæring avviker fra ordinære læreplaner, og skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte for å sikre at IOP-en er samordnet med den ordinære opplæringsplanen (klassens) planer.

Reglene om innhold i opplæringen (kompetansemålene i læreplanene) gjelder for spesialundervisning så langt de passer, jf. § 5-5 i opplæringsloven. Skolen skal legge vekt på utviklingsmulighetene for eleven og de opplæringsmålene som er realistiske innenfor det samme totale undervisningstimetallet som for andre elever, jf. opplæringsloven § 5-1. Den individuelle opplæringsplanen skal vise målene for opplæringen, jf. opplæringsloven § 5-5. Dersom vedtaket om spesialundervisning ikke inneholder avvik fra LK06, eller bare angir færre kompetansemål i et fag enn i den ordinære læreplanen, må dette også komme klart frem i IOP-en. Det må også komme klart frem i hvilke fag eller deler av fag eleven eventuelt skal følge ordinær opplæring (i klassen). Skolen må ha en fremgangsmåte som angir hvordan spesialundervisningen og

den ordinære opplæringen skal ses i sammenheng / arbeide sammen i slike tilfeller. Fremgangsmåten må være kjent og innarbeidet av de som har ansvaret for å utvikle IOP-en og for å gjennomføre opplæringen.

3.2 Fylkesmannens undersøkelser

Gjennom dokumentasjonen som er sendt inn i forbindelse med tilsynet, kommer det frem at Varteig barne- og ungdomsskole har årsplaner, fagplaner og ukeplaner i fag.

Årsplanene i musikk er noe forskjellig utformet, avhengig av hvilket trinn planene gjelder for. På 4. trinn inneholder årsplanen overskriftene «Tema», «Kompetansemål – elevene skal kunne», «Delmål – elevene skal kunne», «Metode/arbeidsmåter», «Læreverket mm.» og «Vurdering». På 7. trinn inneholder planen overskriftene «Tema», «Læremidler», «Metode/vurdering» og «Kunnskapsmål», og planen for 8. trinn har overskriftene «Kompetansemål», «Læringsmål» og «Aktiviteter». Alle årsplanene har fordelt temaer på uker i undervisningsåret. Årsplanen i musikk på 9. trinn inneholder en oversikt over hvilke temaer elevene skal jobber med fordelt på ukene i skoleåret.

Fagplanene i musikk for 8. og 9. trinn bygger på den samme strukturen, med informasjon om kompetansemål, læringsmål, lærestoff, ukenummer og kommentar. Fagplanene i musikk har i tillegg en beskrivelse av de forskjellige hovedområdene i faget, hentet fra Kunnskapsløftet.

For matematikk har Fylkesmannen fått oversendt fagplaner og årsplaner for 4., 8. og 10. trinn. Alle fagplanene er bygget opp på samme måte, og inneholder overskriftene «Kompetansemål», «Delmål» og «Metode». I planene er kolonnene for kompetansemål og delmål fylt ut, mens kolonnen for metode står åpen. Fagplanene for 4. og 8. trinn er fra 2013, mens fagplanen fra 10. trinn er fra våren 2017.

Årsplanene i matematikk på de forskjellige trinnene har litt forskjellig oppbygning. På 4. trinn inneholder årsplanen overskriftene «Fag», «Kompetansemål – eleven skal kunne», «Delmål – eleven skal kunne», «Metode/arbeidsmåte» og «Vurdering». Årsplanen for 7. trinn er delt inn i kolonnene «Tema», «Læremidler», «Metode/vurdering» og «Kompetansemål». Årsplanene for 8. og 10. trinn inneholder begge overskriftene «Tema», «Kompetansemål», «Læringsmål», «Metoder og læringsressurser» og «Vurdering».

I engelsk har skolen sendt ved årsplan for 7. og 10. trinn. Planen fra 7. trinn er delt inn i «Uke», «Tema», «Læremidler», «Kunnskapsmål/læringsmål», «Arbeidsmetoder» og «Vurdering». Planen fra 10. trinn er delt inn i kolonner for «Periode», «Tema», «Bøker/filmer/tekster», «Kunnskapsmål fra LK06. Eleven skal kunne», «Undervisnings-/arbeidsmetode» og «Vurdering». I tillegg har skolen sendt inn fagplaner i engelsk, for 4. og 7. trinn. Disse er identisk bygget opp, og inneholder kolonner for kompetansemål, delmål og metode/arbeidsmåter.

Rektor skal sikre at opplæringens innhold er knyttet til kompetansemål i faget

Dokumentasjonen som Varteig barne- og ungdomsskole har sendt inn, og som beskrives over, er noen av dokumentene som ligger til grunn for arbeidet med kompetansemålene ved skolen. Gjennom intervjuene kommer det frem at arbeidet med læreplanene i stor grad ivaretas av lærerne, og at endringer fanges opp enten på nettsidene til Utdanningsdirektoratet av den enkelte lærer, eller formidles av teamledere i møter. Det

kommer frem gjennom intervjuene at de ansatte har litt forskjellig informasjon om planene skal samles på et sentralt sted på skolens intranett, eller ikke. Det fremkommer også at ledelsen ved skolen ikke har utarbeidet rutiner for å sikre innholdet i de lokale læreplanene opp mot det aktuelle innholdet i Kunnskapsløftet, men det fremkommer også at skolen er klar over at læreplanene ikke er oppdatert.

I etterkant av intervjuene har skolen også sendt inn dokumentet «Rutiner ved endringer i K06 – per skoleåret 2017-18», som sier noe om hvor informasjon om endringer i K06 kommer fra til skolen, og hvordan informasjonen internt ved skolen foregår. I dette dokumentet beskrives det blant annet at enhetsleder videresender informasjon fra Utdanningsdirektoratet til teamledere, og at teamlederne da informerer lærere på sine trinn om endringer i læreplanen.

Rektor skal sikre at undervisningspersonalet ivaretar elevens rett til å kjenne til mål for opplæring og hva som blir vektlagt i vurdering av elevens kompetanse.

I dokumentasjonen ligger det eksempler på arbeidsplaner og ukeplaner fra innværende skoleår. Arbeidsplanene for 4. trinn består av timeplanen på trinnet, i tillegg til informasjon om læringsmål i norsk, matematikk, samfunnsfag og sosiale ferdigheter. Det er også informasjon om lekser på planen. Ukeplanene for 8. og 10. trinn består av en timeplan, informasjon om prøver og innleveringer, i tillegg til læringsmål og arbeidsstoff i norsk, engelsk, matematikk, samfunnsfag, naturfag, KRLE, kroppsøving, tysk, engelsk, arbeidslivsfag og valgfag.

Gjennom intervjuene kommer det frem at de ansatte informerer om elevenes rett til å kjenne til målene for opplæringen, men på forskjellig måte. Noen av de ansatte legger vekt på å gå gjennom målene for opplæringen med elevene, mens andre ikke i like stor grad finner tid til å gjøre dette.

Når det gjelder hva som blir vektlagt i vurderingen av elevenes kompetanse, viser intervjuene at dette også gjøres noe forskjellig fra lærer til lærer. Imidlertid sier intervjuene at lærerne før prøver og tester som elevene gjennomfører, informerer elevene om hvilke vurderingskriterier som blir lagt til grunn for vurderingen av elevene.

Det kommer frem gjennom dokumentasjonen samlet sett at ledelsen, på grunn av tidsmangel, ikke har fokusert mye på sikringsaspektene når det gjelder disse elementene, men informert lærerne om hva som forventes av dem. Dette er gjort blant annet i møter med lærerne i fellestiden.

Rektor skal sikre at opplæringen dekker alle kompetansemålene på hovedtrinnet / i faget og de individuelle opplæringsmålene i IOP.

Skolen har, som nevnt tidligere i rapporten, sendt ved forskjellige typer læreplaner i de fagene tilsynet omfatter. Årsplanene, fagplanene og ukeplanene inneholder mål for opplæringen. Gjennom intervjuene kommer det frem at det er lærerne selv som i stor grad fanger opp eventuelle endringer i Kunnskapsløftet, og legger dette inn i de lokale læreplanene de underviser etter. Det kommer også frem gjennom intervjuene at teamledere informerer om endringer.

Det kommer også frem gjennom dokumentasjonen at rektor eller skolens ledelse ikke konkret har vurdert om de lokale læreplanene ved skolen samlet sett dekker alle kompetansemålene ved hovedtrinnet.

Det kommer videre frem gjennom dokumentasjonen at skolens spesialpedagogiske koordinator har permisjon inneværende skoleår, og at rektor nå utfører de oppgavene som tidligere lå til denne posisjonen. Når det gjelder sikringen av om opplæringen dekker de individuelle opplæringsmålene i IOP, kommer det frem gjennom intervjuene at rektor har et skjema som samler informasjon om elevene med spesialundervisning, og koordinerer dette arbeidet. Det kommer frem at rektor har tett oppfølging av de lærerne som har oppgaver innenfor det spesialpedagogiske feltet.

Alle elever som har vedtak om spesialundervisning, skal ha IOP.

I forbindelse med tilsynet har skolen sendt inn saker om spesialundervisning. I de sakene som Fylkesmannen har vurdert, har alle elevene egen IOP. Gjennom intervjuene kommer det frem at det er kontaktlærer i samarbeid med spesialpedagogisk lærer som skriver IOP-ene, på bakgrunn av vedtak og sakkyndig vurdering.

Innholdet i IOP-en skal samsvare med enkeltvedtaket når det gjelder innholdet i opplæringen og synliggjøre eventuelle avvik fra LK06

Gjennom intervjuene kommer det frem at kontaktlærerne skriver IOP-ene til elever med rett til spesialundervisning, og at disse baserer seg på informasjon som er gitt i enkeltvedtaket.

IOP-en må ha egne mål for opplæringen når elevens opplæring avviker fra ordinære læreplaner, og skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte for å sikre at IOP-en er samordnet med den ordinære opplæringens (klassens) planer.

I de sakene om spesialundervisning som skolen har sendt inn i forbindelse med tilsynet, har IOP-ene egne mål for opplæringen, der elevens opplæring avviker fra den ordinære læreplanen. Det kommer videre frem gjennom intervjuene at skolen har roller med ansvar for samordning av elevenes IOP med den ordinære klassens planer.

Etter foreløpig rapport

Som tilsvar på konklusjonene i foreløpig tilsynsrapport har Varteig barne- og ungdomsskole sendt inn ny dokumentasjon. Dokumentasjonen består av en redegjørelse fra skolen, skjemamaler for elevsamtale høst 7. trinn, elevsamtale 8. trinn, skjema for kartlegginger på hovedtrinnene samt årsplaner i engelsk og matematikk.

I skolens tilbakemelding på foreløpig tilsynsrapport redegjøres det for en endret praksis ved skolen. Mye av skolens nye praksis baserer seg på en ny bruk av ukeplanene. Gjennom disse skal elevene få informasjon om mål for opplæringen, og gjennom disse skal også ledelsen kunne sikre at undervisningen skjer i samsvar med målene i læreplanen.

Ukeplanene skal også gi indikasjon til ledelsen om endringer i læreplanverket er tatt opp i undervisningen. Det er rektor som har ansvaret for å registrere endringer i læreplanverket, og sender melding om dette til teamlederne. Teamlederne tar dette opp med trinnteamene og sørger for dette blir implementert i planarbeidet. Sjekkpunktet for at dette blir gjort, er ukeplanene, hvor dette skal komme til uttrykk. Teamlederne har ansvaret for at planene blir oppdatert. Rektor signerer ukeplanene, og de legges i arkiv som dokumentasjon på at endringen er gjennomført.

3.3 Fylkesmannens vurderinger

Rektor skal sikre at opplæringens innhold er knyttet til kompetansemål i faget. Rektor skal sikre at opplæringen dekker alle kompetansemålene på hovedtrinnet / i faget og de individuelle opplæringsmålene i IOP.

Skolen har i tilsynet sendt inn årsplaner, fagplaner og ukeplaner, som alle inneholder mål for opplæringen. Det er vår vurdering at planene skolen har, kan fungere godt til å strukturere opplæringen. Det kommer frem gjennom intervjuene at skolen gjorde en større jobb med læreplanene rundt 2013, og at det fortsatt er disse planene som utgjør grunnstrukturen i skolens læreplaner.

Imidlertid er det flere av årsplanene som ikke er oppdatert med endringer som har vært gjort i Kunnskapsløftet. På noen av årsplanene står tidspunkt for oppdatering 2013, mens andre er oppdatert senere. Også de fagplanene som er oppdatert senere inneholder informasjon som ikke er i tråd med gjeldende versjon av Kunnskapsløftet. Dette gjør at også fagplanene, som følger informasjonen fra årsplanene, inneholder kompetansemål som ikke lenger er gjeldene.

Når det gjelder elever med rett til spesialundervisning, så sikres det at denne opplæringen dekker alle kompetansemålene i IOP-ene, gjennom at rektor nå har tatt over rollen som spesialpedagogisk koordinator. Rektor har utviklet et skjema som viser oversikten over de forskjellige elevene med rett til spesialundervisning. Gjennom rutiner for undervisningsvurdering og årsrapportering som baserer seg på målene fra IOP-ene, er det vår vurdering at rektor sikrer at opplæringen for elever med spesialundervisning knyttes til kompetansemålene.

Rektor skal sikre at undervisningspersonalet ivaretar elevens rett til å kjenne til mål for opplæring og hva som blir vektlagt i vurdering av elevens kompetanse.

Gjennom dokumentasjonen samlet sett, kommer det frem at lærerne på litt forskjellig vis informerer elevene om mål og hva som blir vektlagt i vurderingen av elevenes kompetanse. På ukeplanene er det mål for undervisningen, men det varierer hvor mange fag som har målbeskrivelser på ukeplanen, avhengig av trinn. Det kommer frem gjennom intervjuene at hvordan og i hvilket omfang dette gjøres er opp til den enkelte lærer, men at det snakkes sammen på trinnene hvordan man kan gjøre dette.

Hva som blir vektlagt i vurderingen av elevenes kompetanse gjøres også på forskjellig måte, avhengig av hvilke fag og trinn det er snakk om. Det er Fylkesmannens vurdering at dette kan gjøres på forskjellige måter, men det er et krav i opplæringsloven at det gjøres. Gjennom intervjuene med ledelsen kommer det frem at sikringsaspektene på dette området ikke har vært gjennomført i så stor grad som ønskelig, og gjennom dokumentasjonen samlet sett ser Fylkesmannen også at sikringsaspektet rundt læreplanarbeidet ikke er ivaretatt på en tilstrekkelig tydelig måte.

Alle elever som har vedtak om spesialundervisning, skal ha IOP.

Innholdet i IOP-en skal samsvare med enkeltvedtaket når det gjelder innholdet i opplæringen og synliggjøre eventuelle avvik fra LK06.

IOP-en må ha egne mål for opplæringen når elevens opplæring avviker fra ordinære læreplaner, og skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte for å sikre at IOP-en er samordnet med den ordinære opplæringens (klassens) planer.

Gjennom dokumentasjonen som Fylkesmannen har vurdert i tilsynet, kommer det frem at skolen utarbeider IOP for elever med spesialundervisning. Vi ser at IOP-ene samsvarer med enkeltvedtaket når det gjelder innholdet i opplæringen og synliggjør avvik fra Kunnskapsløftet der det er aktuelt.

I tillegg ser vi gjennom tilsynet at skolen har en innarbeidet fremgangsmåte for å sikre at IOP-ene er samordnet med den ordinære opplæringens planer. Skolens spesialpedagogiske koordinator har permisjon inneværende skoleår, og det er rektor som har tatt over oppgaven. Gjennom intervjuene kommer det frem at spes.ped-lærere og kontaktlærere jevnlig har kontakt om opplæringen til elever med spesialundervisning, og bruker faste møtepunkter til å koordinere planer og informere hverandre om temaer for undervisningen. Spes.ped-lærerne får også ukeplanene til de forskjellige elevgruppene, og det er Fylkesmannens vurdering at gjennomføres en samordning av planene for elever med spesialundervisning ved skolen.

Etter foreløpig rapport

Varteig barne- og ungdomsskole har gitt en tilbakemelding på foreløpig tilsynsrapport. I denne tilbakemeldingen ligger en redegjørelse fra skolen om hva skolen har gjort for å lukke regelverksbruddene det ble konkludert med i foreløpig rapport.

Når det gjelder skolens arbeid med opplæringen i fag, var det i foreløpig rapport konkludert med tre brudd. Disse omhandlet ledelsens sikring av at undervisningspersonalet knytter opplæringens innhold til kompetansemålene i faget, at undervisningspersonalet må ivareta elevenes rett til å kjenne til mål for opplæringen og hva som blir vektlagt i vurderingen, og at rektor må sikre at opplæringen samlet sett dekker alle kompetansemålene på hovedtrinnet.

Skolen har redegjort for en endret praksis, på bakgrunn av en tydeligere bruk av ukeplaner. Det er vår vurdering at ukeplanene skolen har sendt inn eksempler på, kan brukes til å sikre noe av det skolen beskriver. Målene for undervisningen er blant elementene ukeplanene er godt egnet å gi informasjon om. Imidlertid har de ukeplanene vi har sett i tilsynet hatt varierende antall mål. Ikke alle ukeplanene har informasjon om mål for alle fag. For at ukeplanene skal kunne fylle denne rollen, må ukeplanene altså også følges av et krav om at de skal inneholde mål for alle fag.

Når det gjelder sikring av at opplæringen samlet sett dekker alle kompetansemålene på hovedtrinnet, er det vår vurdering at ukeplanene kan være egnet til å medvirke til at endringer i Læreplanverket har kommet inn i planarbeidet. Imidlertid ligger det noe mer i sikringen av at opplæringen samlet sett skal dekke alle kompetansemålene. I dette arbeidet må det ikke bare sikres at eventuelle endringer i KL06 er tatt inn, men også at læreplandokumentene ved skolen samlet sett inneholder alle kompetansemålene. En slik rutine er det ikke redegjort fra av skolen.

Også når det gjelder punktet om at ledelsen skal sikre at undervisningspersonalet knytter opplæringens innhold til kompetansemålene i det enkelte faget, mener vi ukeplanene kan spille en sentral rolle. Imidlertid er det også her slik at ukeplanene da faktisk må inneholde mål for alle fagene, for at denne sikringen skal kunne gjennomføres i praksis.

3.4 Fylkesmannens konklusjon

På bakgrunn av dokumentasjonen som har fremkommet i tilsynet, er det Fylkesmannens konklusjon at Varteig barne- og ungdomsskole sin ledelse ikke sikrer at undervisningspersonalet knytter opplæringens innhold til kompetansemålene i det enkelte faget. Det er også vår konklusjon at rektor ikke sikrer at undervisningspersonalet ivaretar elevenes rett til å kjenne til mål for opplæringen, og hva som blir vektlagt i vurderingen av elevenes kompetanse. I tillegg er det vår konklusjon at rektor ikke sikrer at opplæringen samlet sett dekker alle kompetansemålene på hovedtrinnet.

Det er vår konklusjon at Varteig barne- og ungdomsskole sikrer at opplæringen dekker alle kompetansemålene i IOP-ene, for elever som har spesialundervisning, at skolen utarbeider IOP hvert år for elever som har vedtak om spesialundervisning, og at innholdet i IOP-ene samsvarer med enkeltvedtaket når det gjelder innholdet i opplæringen. Det er også vår konklusjon at skolen har IOP-er der egne mål fremgår når elevens opplæring avviker fra ordinære læreplaner, og at skolen har en innarbeidet fremgangsmåte for å sikre at IOP-ene er samordnet den ordinære opplæringens planer.

4. Undervisvurdering for å øke elevens læringsutbytte

4.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene for tilsynet med skolens arbeid med undervisvurdering for å øke elevens læringsutbytte av opplæringen. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og/eller i forskrift til opplæringsloven kravene er knyttet til.

Elevene skal få veiledning i hvilke kompetansemål fra LK06 eller mål i IOP-en som opplæringen er knyttet til.

Elevene skal gjøres kjent med målene for opplæringen, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-1. Dette gjelder for alle årstrinn og gjelder også for elever med individuelle mål i en IOP. Elevene skal gjøres i stand til å forstå hva de skal lære, og hva som er formålet med opplæringen. Lærerne gjennomfører opplæringen og må kommunisere dette til elevene.

Elevene skal få veiledning i hva det legges vekt på i vurderingen i faget.

Eleven skal kjenne til hva som vektlegges i vurderingen av hans eller hennes kompetanse, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-1. Det betyr at elevene skal kjenne til hva som kjennetegner ulik grad av kompetanse, og hva det legges vekt på i vurderingen av en prestasjon. Kravet til at det skal være kjent for eleven, innebærer at det ikke holder at informasjonen ligger på Internett eller kan fås ved å spørre læreren. Lærerne må kommunisere grunnlaget for vurderingen til elevene.

Elevene skal få tilbakemeldinger på hva de mestrer, og veiledning i hva de må gjøre for å øke sin kompetanse.

Vurderingen underveis i opplæringen skal gi god tilbakemelding og rettledning til eleven og være et redskap i læreprosessen, jf. forskrift til opplæringsloven §§ 3-2 og 3-11. Undervisvurdering skal bidra til at eleven øker sin kompetanse i fag, jf. forskriften § 3-11. Undervisvurderingen skal gis løpende og systematisk, den kan både være skriftlig og muntlig, skal inneholde begrunnet informasjon om kompetansen til eleven og skal gis med sikte på faglig utvikling.

Elevene skal involveres i vurderingen av eget læringsarbeid.

Elevene skal delta aktivt i vurderingen av eget arbeid, egen kompetanse og egen faglig utvikling, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-12. Lærerne må sørge for at elevene involveres i dette. Elevens egenvurdering skal være en del av undervisvurderingen.

Elevene skal fra og med 8. årstrinn få halvårsvurdering midt i opplæringsperioden i alle fag og på slutten av opplæringsåret i fag som ikke er avsluttet. Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at lærerne i halvårsvurderingen gir informasjon om elevenes kompetanse i fagene og veiledning om hvordan elevene kan øke kompetansen sin.

Halvårsvurdering i fag er en del av undervisvurderingen og skal uttrykke elevens kompetanse knyttet til kompetansemålene i læreplanverket, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-13. Halvårsvurdering skal også gi veiledning i hvordan eleven kan øke kompetansen sin i faget.

Halvårsvurdering uten karakter skal elevene få gjennom hele grunnopplæringen. Dette gjelder alle elever uavhengig av vedtak og type opplæring. Vurderingen kan være både skriftlig og muntlig.

Fra og med 8. årstrinn skal halvårsvurdering både med og uten karakter gjennomføres midt i opplæringsperioden og på slutten av opplæringsåret dersom faget ikke blir avsluttet. Halvårsvurderingen med og uten karakter gjenspeiler da den samme kompetansen.

Skolen må gjennomføre halvårsvurderinger på riktig tidspunkt og ha en innarbeidet fremgangsmåte for at innhold er i samsvar med forskriften.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at årsrapporten inneholder en vurdering av elevens utvikling ut fra målene i IOP-en.

For elever med spesialundervisning skal skolen, i tillegg til halvårsvurdering med og uten karakter, en gang i året utarbeide en skriftlig rapport. Rapporten skal blant annet gi vurdering av elevens utvikling i forhold til målene i IOP, jf. opplæringsloven § 5-5.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at årsrapporter gis på riktige tidspunkt og har et innhold i samsvar med forskriften.

4.2 Fylkesmannens undersøkelser

Elevene skal få veiledning i hvilke kompetansemål fra LK06 eller mål i IOP-en som opplæringen er knyttet til. Elevene skal få veiledning i hva det legges vekt på i vurderingen i faget.

Gjennom intervjuene og samtalene med elevene kommer det frem at det gis veiledning i hvilke kompetansemål opplæringen er knyttet ved skolen. Intervjuene og samtalene viser også at elevene får veiledning i hva det legges vekt på i vurderingen i faget. I intervjuene med lærerne kommer det frem forskjellige beskrivelser av hvordan dette gjøres, i noen fag gis det konkret informasjon om hva som skal til for at en fremføring eller en tekst skal bli god, i andre fag leveres det ut kriterier på egne ark hvor elevene kan følge med på vurderingskriteriene. Noen av lærerne har også rutiner for å starte timene med informasjon om mål og kriterier for vurdering.

Også gjennom den løpende kommunikasjonen i undervisningen kommer det frem at lærerne informerer om målene for undervisningen.

Elevene skal få tilbakemeldinger på hva de mestrer, og veiledning i hva de må gjøre for å øke sin kompetanse.

Skolen har i sin dokumentasjon en oversikt over obligatoriske kartlegginger, fordelt på trinnene ved skolen. I oversikten inngår de obligatoriske kartleggingsprøvene fra Utdanningsdirektoratet, i tillegg til lokalt valgte tester, som ordkjedetest og Carlsten leseprøve.

Gjennom intervjuene kommer det frem at gjennom de forskjellige kartleggingene, prøvene og testene innenfor fagene, får lærerne informasjon om hva elevene mestrer i fagene. Elevene får tilbakemeldinger om hva de mestrer i fagene gjennom prøveresultater og den løpende kommunikasjonen de har med lærerne i fagene. Også elevsamtalene og utviklingssamtalene trekkes frem i intervjuene som sentrale punkter hvor elevene får tilbakemelding om hva de mestrer i fagene.

Når det gjelder informasjon om elevene får veiledning i hva de må gjøre for å øke sin kompetanse i fagene, kommer det frem at lærerne gjør dette blant annet gjennom uketester, hvor elevene får informasjon om hva de kan, og hva de bør jobbe videre med. Det kommer frem gjennom intervjuene at mange av lærerne gir slik veiledning oftest muntlig, men at det også gjøres skriftlig gjennom blant annet elevsamtale og utviklingssamtaler.

Elevene skal involveres i vurderingen av eget læringsarbeid.

I dokumentasjonen som er oversendt fra skolen ligger det eksempler på hvordan elevene involveres i vurderingen av eget læringsarbeid. I matematikk brukes egenvurderinger i de temaene som er gjennomgått, basert på skjemaer hvor elevene skal vurdere om de har lav, middels eller høy måloppnåelse på forskjellige deler. I dette skjemaet skal elevene også vurdere hvordan arbeidsinnsatsen har vært, hvordan interessen for å lære har vært, og hva eleven eventuelt ønsker å gjøre annerledes videre i arbeidet med det aktuelle temaet. Andre måter skolen involverer elevene på, er ved å dele ut en artikkel skrevet av en tidligere elev, for så at elevene skal vurdere denne teksten selv.

Gjennom intervjuene kommer det videre frem at lærerne involverer elevene i vurderingen av eget læringsarbeid også underveis i undervisningen. Dette gjøres blant annet med «tommeltegn», og smilefjes på ukeplanen hvor elevene kan vurdere egen læring og innsats.

Elevene skal fra og med 8. årstrinn få halvårsvurdering midt i opplæringsperioden i alle fag og på slutten av opplæringsåret i fag som ikke er avsluttet. Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at lærerne i halvårsvurderingen gir informasjon om elevenes kompetanse i fagene og veiledning om hvordan elevene kan øke kompetansen sin.

I dokumentasjonen kommer det frem at skolen gjennomfører elevsamtaler og utviklingssamtaler, til faste tidspunkter i året. Disse foregår i løpet av høsten, og i løpet av våren. I tillegg viser intervjuene at elevene får karakterer til jul i 10. trinn, og i januar på 8. og 9. trinn. Skolen gir også karakter til sommeren. Intervjuene viser at kommentaren til karakteren får elevene gjennom elevsamtalen og utviklingssamtalen i løpet av høst og vår. Det kommer frem at skolen ikke har noe fast tidspunkt for å

gjennomføre elevsamtaler og utviklingssamtaler, men at dette er opp til den enkelte lærer å fastsette tidspunkt for.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at årsrapporten inneholder en vurdering av elevens utvikling ut fra målene i IOP-en.

Sakene om spesialundervisning som skolen har sendt inn i forbindelse med tilsynet, viser at årsrapporten inneholder en vurdering av elevens utvikling ut fra målene i IOP-en. Skolens system for håndtering av dokumentene rundt og oppfølgingen av spesialundervisning er bygget opp rundt IOP-ene, slik at både underveisvurdering og årsrapporten skrives inn i det samme dokumentet. Gjennom intervjuene kommer det også frem at skolen jobber med oppfølgingen av elever med spesialundervisning, og at både spesialpedagogisk lærer og kontaktlærer er med i arbeidet med årsrapportene.

Etter foreløpig rapport

Som svar på foreløpig tilsynsrapport har Varteig barne- og ungdomsskole sendt inn en redegjørelse for ny praksis ved skolen. Denne redegjørelsen omhandler også konklusjonen fra foreløpig tilsynsrapport om at elevene ikke får halvårsvurdering uten karakter midt i opplæringsperioden og på slutten av opplæringsperioden i fag som ikke er avsluttet.

I sin tilbakemelding redegjør skolens ledelse for at personalet ved skolen nå har en innarbeidet praksis hvor hver enkelt elev får en muntlig tilbakemelding ved hver terminslutt av hver faglærer, i forbindelse med utlevering av halvårsvurdering. I denne samtalen informerer de forskjellige faglærerne elevene om hva de mester, og ser fremover på hva som må gjøres for at elevene skal kunne utvikle sin kompetanse. Skolen opplyser i sin tilbakemelding at også for 4.-7. trinn vil det innen 20. januar hvert år gjennomføres halvårsvurderinger og samtale med elevene om hva eleven mestrer og hva eleven må gjøre for å øke sin kompetanse. Dette kommer i tillegg til de rutinene for vurdering skolen allerede har innarbeidet.

Skolen har også redegjort for en tettere vurderingspraksis, ved at elevene både på ungdomstrinnet og mellomtrinnet vil få flere arenaer både å få vurdering av lærerne, og selv drive egenvurdering. Dette gjøres blant annet ved at det ved starten av hvert undervisningstema gjennomføres en førevaluering, ved hjelp for eksempel av tankekart, en samtale, gule lapper eller liknende. Underveis i temaet blir det gjennomført ulike typer vurderinger av elevenes ståsted i forhold til læringsmålene, også her ved hjelp av forskjellige virkemidler, blant annet uketester, egenvurderinger, Kahoot eller liknende. Til slutt i undervisningstemaet gjennomføres en tredje evaluering, av læringen elevene har gjennomført. Her nevner skolen blant annet fagsamtale, fremføring, innlevering og logg som egnede virkemidler.

4.3 Fylkesmannens vurderinger

Elevene skal få veiledning i hvilke kompetansemål fra LK06 eller mål i IOP-en som opplæringen er knyttet til. Elevene skal få veiledning i hva det legges vekt på i vurderingen i faget.

Gjennom dokumentasjonen kommer det frem at ukeplanene for de forskjellige trinnene inneholder mål for fag. Disse kommuniseres muntlig til elevene i klassene. Intervjuene viser at det er litt forskjellig hvordan lærerne informerer elevene om mål for undervisningen, men oftest foregår dette som muntlige presentasjoner og mål som skrives opp på tavlen. Imidlertid tilstrebes det en likhet på de forskjellige trinnene, hvor

lærerne snakker sammen for å gjøre informasjon om mål og vurderingskriterier så like som mulig. Det er vår vurdering at elevene får veiledning i hvilke kompetansemål fra LK06 eller mål i IOP-en som opplæringen er knyttet til.

Når det gjelder spørsmål om elevene får veiledning i hva det legges vekt på i vurderingen i faget, gjøres dette gjennom flere forskjellige måter på skolen. En del av lærerne leverer ut vurderingskriterier på ark, mens andre bygger dette inn i undervisningen på andre måter, f.eks. ved å snakke om dette i forbindelse med målene.

Det er vår vurdering at elevene får veiledning i hva det legges vekt på i vurderingen i fagene.

Elevene skal få tilbakemeldinger på hva de mestrer, og veiledning i hva de må gjøre for å øke sin kompetanse.

I dokumentasjonen ligger skolens oversikt over obligatoriske kartlegginger. Dokumentet forteller noe om hvilke tester og kartlegginger som skal gjennomføres på hvert trinn. Gjennom det som kommer frem i intervjuene, er det Fylkesmannens vurdering at elevene får tilbakemelding på hva de mestrer i fagene, og veiledning i hva elevene må gjøre for å øke sin kompetanse.

Det er vår vurdering at veiledning i hva elevene må gjøre for å øke sin kompetanse, tydeligst er til stede på barnetrinnet. Det kommer frem gjennom intervjuene her at fremovermeldinger gis jevnlig, slik at elevene skal kunne få muligheten til selv å bli bedre i fagstoffet. Det er også sannsynliggjort at det skjer på ungdomstrinnet, men aktiviteten er mindre tydelig der. Det er altså vår vurdering at barnetrinnet og ungdomstrinnet jobber med dette på forskjellig måte, og i noe ulik grad, men både barnetrinnet og ungdomstrinnet gir elevene denne tilbakemeldingen.

Elevene skal involveres i vurderingen av eget læringsarbeid.

Gjennom dokumentasjonen kommer det frem at skolen involverer elevene i vurderingen av eget læringsarbeid på litt forskjellige måter avhengig av fag og trinn, men lærerne på trinnene snakker sammen om hvordan dette kan gjøres, og finner løsninger som kan involvere elevene.

Vår vurdering er at det er tydelig ved skolen at lærerne involverer elevene i vurderingen av eget læringsarbeid, selv om det som nevnt tidligere gjøres på litt forskjellige måter.

Elevene skal fra og med 8. årstrinn få halvårsvurdering midt i opplæringsperioden i alle fag og på slutten av opplæringsåret i fag som ikke er avsluttet. Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at lærerne i halvårsvurderingen gir informasjon om elevenes kompetanse i fagene og veiledning om hvordan elevene kan øke kompetansen sin.

Som en del av sin undervisningsvurdering, gjennomfører skolen elevsamtaler og utviklingssamtaler to ganger i året, én gang på høsten og én gang på våren. Dette er gjennomgående ved skolen. I tillegg får elevene fra og med 8. årstrinn karakter til jul og til sommeren. Imidlertid er det slik at halvårsvurderingen slik den er beskrevet i oppl. § 3-13 krever at karakteren elevene får til jul og sommer følges av en kommentar som sier noe om elevenes kompetanse i fagene og en veiledning om hvordan elevene kan øke sin kompetanse i fagene. Det betyr at selv om skolen gjennomfører elevsamtaler og utviklingssamtaler midt på høsten og midt på våren, må elevene også få informasjon om dette i tilknytning til halvårsvurderingen. Halvårsvurderingen etter oppl. § 3-13 kan altså

ikke velges å ta i løpet av semestret, men er knyttet til et tidspunkt halvveis i opplæringsperioden, forstått som skoleåret.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at årsrapporten inneholder en vurdering av elevens utvikling ut fra målene i IOP-en.

Når det gjelder årsrapporten til elever med IOP, henger skolens praksis på dette området sammen med selve IOP-en. Skolen benytter seg at et system både for underveisvurdering og for årsrapporten for elever med spesialundervisning, som gjør at informasjon som erverves etter hvert i opplæringen leggs til i egne rubrikker i elevens IOP. Det er vår vurdering at dette systematiserer og samler vurderinger av elever med spesialundervisning på en måte som gjør dem brukbare for å legge opp undervisningen året etter.

Det kommer frem gjennom intervjuene at det er en god struktur og oppfølging av elever med spesialundervisning ved skolen, og det er også vår vurdering at dette er tatt hånd om.

Etter foreløpig rapport

Som nevnt i forrige kapittel har skolen i sitt tilsvar på foreløpig tilsynsrapport redegjort for den praksisen skolen nå har. I denne praksisen ligger det en samtale med alle elevene på ungdomstrinnet, ved slutten av hver termin. Denne samtalen utføres av den enkelte faglærer, og inneholder informasjon om hva eleven mester, og veiledning om hvordan eleven kan øke sin kompetanse.

Skolen beskriver også en ny måte å skaffe vurderingsgrunnlag på. Gjennom undervisningstemaene gjennomføres det tre vurderinger, en før temaet, en underveis i temaet og en på slutten av temaet. Det er vår vurdering at dette vil gi et godt grunnlag for å gi elevene konkrete vurderinger av hva elevene mestrer og hva elevene må gjøre for å øke sin kompetanse.

Det er vår vurdering at disse tiltakene er egnet til å lukke bruddet det ble konkludert med i foreløpig tilsynsrapport.

4.4 Fylkesmannens konklusjon

Med bakgrunn i den dokumentasjonen som har fremkommet i tilsynet, er det Fylkesmannens konklusjon at Varteig barne- og ungdomsskole veileder elevene om hvilke kompetansemål som opplæringen er knyttet til, og at elevene får veiledning i hva det legges vekt på i vurderingen i det enkelte faget. Videre er det vår konklusjon at lærerne gir elevene tilbakemeldinger på hva de mestrer i fagene, og at de veileder elevene om hva de må gjøre for å øke sin kompetanse i det enkelte faget. Lærere sørger for å involvere elevene i vurderingen av eget læringsarbeid.

Det er også vår konklusjon at elevene fra og med 8. årstrinn får halvårsvurdering uten karakter midt i opplæringsperioden, og på slutten av opplæringsåret i fag som ikke er avsluttet.

Det er vår konklusjon at skolen har en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at årsrapporten inneholder en vurdering av elevenes utvikling ut fra målene i IOP-ene.

5. Underveisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning

5.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene for tilsynet med skolens arbeid med underveisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og i forskrift til opplæringsloven kravene er knyttet til.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at lærerne systematisk og løpende vurderer om alle elever har tilfredsstillende utbytte av opplæringen.

Læreren skal, som en del av underveisvurderingen, vurdere om den enkelte eleven har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-11. Skolen må ha en kjent og innarbeidet fremgangsmåte slik at lærerne vurderer systematisk og løpende om elevene har tilfredsstillende utbytte av opplæringen.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at arbeidsmåter, vurderingspraksis og læringsmiljø blir vurdert for elever som ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, og basert på vurderingen må skolen eventuelt gjennomføre tiltak innenfor tilpasset opplæring.

Alle elever har krav på tilpasset opplæring, jf. opplæringsloven § 1-3. Dersom en elev ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, skal skolen først vurdere og eventuelt prøve ut tiltak innenfor det ordinære opplæringstilbudet, jf. opplæringsloven § 5-4. Skolen må se på om tiltak knyttet til arbeidsmåter, vurderingspraksis og arbeidsmiljø kan bidra til at eleven får tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Fremgangsmåten for dette må være kjent og innarbeidet. Dette skal skolen gjøre før eleven eventuelt blir henvist til PPT for en sakkyndig vurdering med tanke på spesialundervisning.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte for å vurdere om elevene har behov for spesialundervisning og sikre at lærerne melder behov for spesialundervisning til rektor.

I noen tilfeller vil skolens vurdering og eventuelle utprøving av tiltak etter opplæringsloven § 5-4 konkludere med at eleven ikke kan få tilfredsstillende utbytte av opplæringen innenfor det ordinære opplæringstilbudet. Eleven har da krav på spesialundervisning, jf. opplæringsloven § 5-1. Det er viktig at prosessen for å kunne gi spesialundervisning blir startet så snart som mulig etter at behovet for dette er avdekket. Undervisningspersonalet har derfor både plikt til å vurdere om en elev trenger spesialundervisning og å melde fra til rektor når det er behov for det, jf. opplæringsloven § 5-4. Skolen må ha en fremgangsmåte som er kjent og innarbeidet blant lærerne slik at de vurderer og melder behov for spesialundervisning.

5.2 Fylkesmannens undersøkelser

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at lærerne systematisk og løpende vurderer om alle elever har tilfredsstillende utbytte av opplæringen.

I dokumentasjonen fra skolen ligger, som nevnt tidligere, skolens oversikt over obligatoriske kartlegginger. Planen inneholder blant annet tidspunkter for gjennomføringen av kartleggingsprøvene fra Utdanningsdirektoratet, samt noen egne kartlegginger som ordkjetestet og Carlsten leseprøve. I dokumentet ligger også noen retningslinjer for hvordan resultatene skal registreres. Det skal ifølge planen også lages en «plan» for veien videre for den enkelte elev på bakgrunn av kartleggingene, og elever med bekymringsfulle resultater skal rapporteres til teamleder. Det er opplyst at kartleggingene til Utdanningsdirektoratet og nasjonale prøver skal hentes ut og gjennomgås på trinnet.

I dokumentasjonen ligger det et dokument med spørsmål til lærerne i etterkant av gjennomføringen av nasjonale prøver på 5., 8. og 9. trinn, til gjennomgang i fellestiden. Ifølge dokumentet skal de forskjellige trinnene svare på hva som eventuelt er utfordringen for elever på hvert trinn etter resultatene av de nasjonale prøvene. Det er videre angitt at resultater fra kartleggingsprøvene drøftes med kolleger og teamleder. I dokumentasjonen ligger også eksempler på resultater av slike etterarbeider.

Gjennom intervjuene kommer det frem at lærerne hver for seg vurderer om elevene har et tilfredsstillende utbytte av undervisningen. Det kommer frem at lærerne er kjent med kommunens tiltakskjedemodell, og at denne fungerer som strukturerende for aktiviteten rundt de elevene som potensielt har behov for spesialundervisning.

Det kommer videre frem gjennom intervjuene at skolen samlet sett ikke har diskutert i fellesskap hva som ligger i tilfredsstillende utbytte. Hva som legges i dette begrepet defineres i stor grad av den enkelte lærer, men det snakkes om på trinnet hvordan elever skal vurderes når det gjelder terskelnivåer for å endre organisering og tilrettelegging av undervisningen for enkeltelever.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at arbeidsmåter, vurderingspraksis og læringsmiljø blir vurdert for elever som ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, og basert på vurderingen må skolen eventuelt gjennomføre tiltak innenfor tilpasset opplæring.

I skolens dokumentasjon ligger informasjon om kommunens tiltakskjedemodell og hvordan denne skal fungere. Tiltakskjedemodellen består av 4 faser, eller nivåer. Første nivå er at pedagogisk kartleggings skjema fylles ut, og at det gjennomføres forskjellige tester, avhengig av om utfordringene ligger i det språklige, matematiske eller atferdsmessige området. Etter kartleggingene skal tiltak drøftes på trinn, og tiltakene skal evalueres etter en periode. Om kontaktlærer har bekymring etter å ha gjennomført nivå 1, skal det leveres dokumentasjon til spesialpedagogisk veileder.

I nivå 2 i modellen, drøftes de tiltakene som har vært gjennomført på nivå 1, med internt tiltaksteam. Her er det nye tester og observasjoner av elevene. Til slutt i nivå 2 skal de nye tiltakene drøftes i internt tiltaksteam, og ved fortsatt bekymring skal kontaktlærer skrive en pedagogisk rapport med evaluering av tiltak. På nivå 3 drøfter tiltaksteamet det som har vært gjennomført på nivå 1 og 2 med PPT, og det bestemmes hva som skal gjøres videre. Nivå 4 utgjøre henvisningen til PPT, hvor skolens kartlegginger legges ved.

Ifølge tiltakskjedemodellen er det kontaktlærer som er ansvarlig for å initiere og følge opp gjennom hele prosessen, frem til PPT overtar saken. Det kommer frem gjennom intervjuene at de ansatte kjenner til modellen, og bruker de nivåene som modellen består av.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte for å vurdere om elevene har behov for spesialundervisning og sikre at lærerne melder behov for spesialundervisning til rektor. Det kommer frem gjennom intervjuene at lærerne ved skolen kjenner til tiltakskjedemodellen, og bruker denne som struktur for å følge opp elever som kan ha behov for spesialundervisning. Melding om mulig behov for spesialundervisning skjer enten til rektor eller avdelingsleder.

Etter foreløpig tilsynsrapport

I foreløpig tilsynsrapport ble det konkludert med at skolen ikke hadde en tilstrekkelig felles forståelse av hva som ligger i tilfredsstillende utbytte av undervisningen. I sitt svar på foreløpig tilsynsrapport har Varteig barne- og ungdomsskole redegjort for tiltak for å lukke dette punktet. Skolen har nå innført en rutine som sikrer at det jevnlig gjennomgås på trinnene hva skolen forstår med tilfredsstillende utbytte, og det legges vekt på å utarbeide en konsensus på hvert trinn. Arbeidet på trinnene legges frem for Plangruppen til vurdering, som lager en oppsummering og gir en tilbakemelding for å sikre at forståelsen av hva som ligger i tilfredsstillende utbytte blir felles for lærere utover det enkelte trinn.

På ungdomstrinnet vil det i løpet av høsten være møter for å avklare om det er elever som ikke har et tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Møtene gjentas gjennom skoleåret for elever som synes å ha behov for ekstra vurdering.

5.3 Fylkesmannens vurderinger

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at lærerne systematisk og løpende vurderer om alle elever har tilfredsstillende utbytte av opplæringen.

I dokumentasjonen skolen har sent inn i forbindelse med tilsynet, ligger det som nevnt i forrige kapittel flere dokumenter som beskriver hvordan skolen skaffer seg informasjon om elever ved hjelp av forskjellig type kartlegginger, og hvordan resultatene skal følges opp. Skolen har etter Fylkesmannens vurdering flere presiseringer av hvordan denne oppfølgingen skal gjøres, og hvordan den enkelte lærer og det enkelte team skal gå frem for å vurdere i hvilken grad elevene har tilfredsstillende utbytte.

Gjennom intervjuene kommer det frem at den enkelte lærer vurderer i hvilken grad elevene har tilfredsstillende utbytte, ut fra den løpende kommunikasjonen lærerne har med sine elever, og gjennom de mer formelle kartleggings- og prøvepunktene. Det kommer imidlertid også frem gjennom intervjuene at skolen ikke har løftet opp hva som skal ligge i tilfredsstillende utbytte, og diskutert dette i fellesskap, på tvers av trinn. Et *ikke* tilfredsstillende utbytte er etter kapittel 5 i opplæringsloven innslagspunktet for tiltak som skal settes i gang, og som potensielt kan føre til et krav om spesialundervisning, jf. oppl. § 5-1 første ledd. Imidlertid sier ikke lovverket noe om hva som konkret skal ligge i dette begrepet, men i merknadene til Ot.prp. nr. 46 (1997-98) som ligger til grunn for retten til spesialundervisning, heter det at «spørsmålet må vurderast ut frå ei avveging ut fra skjønn». Her spiller lærernes vurderinger en stor rolle, men det er også sentralt at innslagspunktet for bekymring løftes utover den enkelte

lærer og det enkelte teamet, og gjøres til gjenstand for en felles forståelse av hva som ligger i begrepet tilfredsstillende utbytte. Det er ikke Fylkesmannens vurdering at begrepet skal *defineres* gjennom en språklig formulering, men innholdet og vurderingene i begrepet må gjøres til et felles eie for de ansatte ved skolen, slik at innslagspunktet for tiltakskjedemodellen blir så likt som mulig, på tvers av trinn.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at arbeidsmåter, vurderingspraksis og læringsmiljø blir vurdert for elever som ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, og basert på vurderingen må skolen eventuelt gjennomføre tiltak innenfor tilpasset opplæring.

I dokumentasjonen relatert til elevenes rett til spesialundervisning, er etter vår vurdering tiltakskjedemodellen sentral. Modellen beskriver, som nevnt tidligere, fire nivåer i prosessen frem til melding til PPT. Det er vår vurdering at det gjennom modellen legges til rette for at skolen kan dokumentere det arbeidet som skjer med tilrettelegging av undervisning for elever som har ekstra behov for dette, og bidra til at skolen ivaretar lovens krav til skolen om å ha vurdert og prøvd ut tiltak innenfor det ordinære opplæringsstilbudet før saken meldes til PPT.

Det kommer frem gjennom intervjuene at de ansatte ved skolen kjenner til tiltakskjedemodellen, og det er vår vurdering at denne brukes aktivt. Modellen er imidlertid forholdsvis omfattende, og viktig at prosessen ikke tar for lang tid frem til melding til PPT, for de elevene som trenger dette.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte for å vurdere om elevene har behov for spesialundervisning og sikre at lærerne melder behov for spesialundervisning til rektor.

Tiltakskjedemodellen inneholder prosedyrer rundt spesialundervisning og rutiner for melding av spesialundervisning til rektor eller en i ledelsen. Det er vår vurdering at dette følges opp av de ansatte.

Etter foreløpig tilsynsrapport

I sitt svar på foreløpig tilsynsrapport redegjør skolen for arbeidet som har vært gjennomført på dette feltet. Skolen har nå satt av tid til å diskutere hva som ligger i tilfredsstillende utbytte, med to forskjellige vinklinger. Det ene er at skolen som sådan utarbeider en felles forståelse av begrepet, gjennom trinnvise diskusjoner og diskusjoner i plenum, og hvor ledelsen binder dette sammen til en skoleovergripende forståelse. Det andre er at skolen også har laget areaer for systematisk å diskutere enkeltelever, som er i faresonen for ikke å få et tilfredsstillende utbytte.

Det er vår vurdering at dette er gode og relevante tiltak for å innarbeide en felles forståelse av tilfredsstillende utbytte, og egnet til å rette opp det punktet som ble påpekt i foreløpig tilsynsrapport.

5.4 Fylkesmannens konklusjon

Med bakgrunn i den dokumentasjonen som har fremkommet i tilsynet, er det Fylkesmannens konklusjon at Varteig barne- og ungdomsskole vurderer om elever får tilfredsstillende utbytte av undervisningen. Skolen har også en innarbeidet fremgangsmåte for å sikre at det for elever som ikke får tilfredsstillende utbytte av opplæringen, gjennomføres vurdering av måten opplæringen er gjennomført på. Skolen gjennomfører tiltak i de tilfeller det avdekkes at elevene ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, og at skolen har en innarbeidet fremgangsmåte for å vurdere om elevene har behov for spesialundervisning og at lærerne melder behov for spesialundervisning til rektor.

6. Vurdering av behov for særskilt språkopplæring

6.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene for tilsynet med skolens arbeid med å vurdere behov for særskilt språkopplæring. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og i forskrift til opplæringsloven kravene er knyttet til.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte for å kartlegge elevenes ferdigheter i norsk. For elever med behov for særskilt norskopplæring må en innarbeidet fremgangsmåte sikre at det blir vurdert om eleven også har behov for morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring.

Elever i grunnopplæringen med annet morsmål enn norsk og samisk, har rett til særskilt norskopplæring til de har tilstrekkelige ferdigheter i norsk til å følge den ordinære opplæringen på skolen, jf. opplæringsloven [§ 2-8 eller § 3-12]. Om nødvendig har elevene også rett til morsmålsopplæring, tospråklig fagopplæring eller begge deler. Skoleeier har ansvaret for at kartleggingen av elevens norskferdigheter blir gjort før vedtaket om særskilt språkopplæring. I de fleste tilfeller er det skolen som gjennomfører kartleggingen. Skolen må også vurdere om eleven eventuelt har behov for morsmålsopplæring, tospråklig fagopplæring eller begge deler. Skolen må ha en kjent og innarbeidet fremgangsmåte som sikrer dette.

Elever med vedtak om særskilt språkopplæring skal få kartlagt sine norskferdigheter underveis i opplæringen.

Skolen skal også kartlegge eleven underveis i opplæringen når eleven får særskilt språkopplæring, jf. opplæringsloven [§ 2-8 eller § 3-12]. Dette for å vurdere om eleven har tilstrekkelige ferdigheter i norsk til å følge den vanlige opplæringen på skolen. Skolen må foreta en individuell vurdering av tidspunktet for dette.

6.2 Fylkesmannens undersøkelser

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte for å kartlegge elevenes ferdigheter i norsk. For elever med behov for særskilt norskopplæring må en innarbeidet fremgangsmåte sikre at det blir vurdert om eleven også har behov for morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring.

I Sarpsborg kommune er det Norsksenteret som tar seg av nyankomne elever til Norge og Sarpsborg med rettigheter etter § 2-8. Kartleggingen av ferdigheter i norsk for elever med annet morsmål enn norsk og samisk, blir foretatt av lærere fra Norsksenteret.

Gjennom samtaler og intervjuer blir det gjort rede for at skolen fatter vedtak om særskilt norskopplæring. Dette gjøres på grunnlag av kartlegginger og rapporter fra Norsksenteret, og i en dialog med foreldrene. Norsksenteret foretar også kartlegginger underveis i opplæringsløpet, mens skolen har oppfølginger med tester. Ut i fra språkferdighetene blir det vurdert hvor lenge elevene må være ved Norsksenteret. I intervjuer får vi informasjon om at mange strever og behøver å være der ett år eller to, før de overføres til skolen. Overføringen begynner i god tid, og det avtales besøk hvor foreldrene har tilbud om å være med. Overføringen går over tid, slik at dette skal bidra til trygghet og relasjoner.

Skolen jobber i team rundt særskilt språkopplæring, og tilpasser undervisningen individuelt. Det utarbeides individuelle planer og lekser. Det gjennomføres uketester av elevene. De som kan skrive og lese gjør dette på papir, mens de som ikke kan det gjennomfører uketestene muntlig. Gjennom utviklingssamtaler foretas det en form for løpende kartlegging.

Det kartlegges også for tospråklig fagopplæring, men ikke automatisk for morsmål. I intervjuene fremkommer det at dette skjer eventuelt hvis det viser seg at elevene har vansker i læringen. I samarbeid med tospråklig faglærer forsøker skolen å finne ut om det buttrer i norskopplæringen eller om det er andre forhold som er utfordrende for eleven. Skulle det være tilfeller der det ikke oppnås god nok progresjon, snakker skolen først med eleven, så eventuelt gjennomføres det tester.

Det tildeles timer etter en totimersstandard, der det deles ut to timer pr klasse/gruppe som tilsvarer 6 timer pr trinn. Det tildeles noe ekstra for elever med vedtak etter § 2-8, men skolen mener det må mer ressurser til for å gi et godt nok utbytte.

Elever med vedtak om særskilt språkopplæring skal få kartlagt sine norskferdigheter underveis i opplæringen.

Norsksenteret foretar kartlegginger underveis i opplæringsløpet, mens skolen har oppfølginger med tester.

Etter foreløpig rapport

Det er som nevnt Norsksentret som har det kommunale ansvaret for å kartlegge elevene med rett til særskilt norskopplæring, og som også har mange av lærerressursene til dette. Tilbakemeldingen på foreløpig tilsynsrapport har derfor kommet fra skoleeier på dette punktet, og ikke fra skolene.

Skoleeier redegjør i sin tilbakemelding for at kommunen faktisk kartlegger elever med rett til særskilt språkopplæring også for morsmålsopplæring, og tilbyr morsmålsopplæring der det er nødvendig. Undervisningen i morsmål har vært lagt til den skolen som har flest elever i aktuell språkgruppe, og de fleste semestrene har dette vært Sandesundsveien skole.

I dokumentene skoleeier har sendt Fylkesmannen etter foreløpig tilsynsrapport, ligger dokumentet «Flerspråklige elever i grunnskolen, Sarpsborg kommune». I dokumentet

kommer det frem at elever vurderes for morsmålsopplæring, og at det gjøres vedtak om dette hvis det kommer frem gjennom kartleggingen at eleven har behov for en slik opplæring.

Gjennom tallene i GSI kommer det også frem at Sarpsborg kommune har tradisjon for å tilby morsmålsopplæring i en rekke forskjellige språk.

6.3 Fylkesmannens vurderinger

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte for å kartlegge elevenes ferdigheter i norsk. For elever med behov for særskilt norskopplæring må en innarbeidet fremgangsmåte sikre at det blir vurdert om eleven også har behov for morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring.

Fylkesmannen vurderer det til at Varteig barne- og ungdomsskole har en innarbeidet fremgangsmåte for å kartlegge elevenes ferdigheter i norsk. Denne vurderingen er gjort med bakgrunn i den fremlagte dokumentasjonen, intervjuene med skolens personale og gjennom rutinene til, og i samtale med, Norsksenteret i Sarpsborg kommune. Fylkesmannens vurdering er at her følger skolen og kommunen de lovfestede kravene.

For elever med behov for særskilt norskopplæring, ser vi ikke at skolen har en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at det blir vurdert om eleven også har behov for morsmålsopplæring. Norsksenteret kartlegger behovet for tospråklig fagopplæring, men det kartlegges ikke automatisk eventuelt behov for morsmålsopplæring. Dette blir gjort hvis det skulle vise seg om elevene har vansker i læringen.

Elever med vedtak om særskilt språkopplæring skal få kartlagt sine norskferdigheter underveis i opplæringen.

Kartleggingen underveis i opplæringen blir gjennomført av Norsksenteret. Det er vår vurdering at dette ivaretar kravet i opplæringsloven på dette området.

Etter foreløpig tilsynsrapport

Gjennom den dokumentasjonen som har kommet frem i tilsynet samlet sett, er det vår vurdering at skoleeier via Norsksentret kartlegger elever med rett til særskilt språkopplæring, også opp mot behov for morsmålsopplæring.

6.4 Fylkesmannens konklusjon

Med bakgrunn i den informasjonen som fremkommer i tilsynet, er det Fylkesmannens konklusjon at Varteig barne- og ungdomsskole sørger for at elever som ikke har norsk eller samisk som morsmål, får vurdert sitt behov for særskilt språkopplæring, jf. opplæringsloven § 2-8. Elevene kartlegges også for behov for tospråklig fagopplæring og morsmålsopplæring.

Fylkesmannen konkluderer også med at norskferdighetene til elever med vedtak om særskilt språkopplæring blir kartlagt underveis i opplæringen.

7. Skolebasert vurdering

7.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt og utdypet de rettslige kravene for tilsynet med skolebasert vurdering. Alle de rettslige kravene bygger på forskrift til opplæringsloven § 2-1.

Skolen skal velge tema for den skolebaserte vurderingen basert på en bred og samlet vurdering av om elevene når målene i læreplanverket (LK06).

Skolen skal jevnlig vurdere i hvilken grad organisering, tilrettelegging og gjennomføring av opplæringen bidrar til å nå målene i Læreplanverket for Kunnskapsløftet (LK06), jf. forskrift til opplæringsloven § 2-1. I vurderingen må derfor skolen sammenholde resultatet av opplæringen med de mål og prinsipper som er formulert i læreplanverket. Denne vurderingen skal alltid, direkte eller indirekte, sikte mot å fremme elevenes utvikling og utbytte av læringen.

Som første del av å gjennomføre en skolebasert vurdering må skolen etablere et kunnskapsgrunnlag som reflekterer bredden av mål i læreplanverket.

Kunnskapsgrunnlaget må bygge på kilder som gir resultater fra faglige mål, og fra mål som omfatter elevenes trivsel og utvikling på andre områder enn de faglige. I tillegg til egne kilder har skolene tilgang til flere nasjonale kilder i Skoleporten, for eksempel Elevundersøkelsen.

Når skolen har fått et bredt kunnskapsgrunnlag, må de bruke dette til å foreta en samlet vurdering av i hvilken grad elevene når målene for opplæringen på ulike områder. Dette skal gi skolen et grunnlag til å reflektere og analysere helhetlig i hvor stor grad skolens elever har nådd målene i læreplanverket.

Basert på denne refleksjonen må skolen velge tema for den skolebaserte vurderingen. Skolen skal se på områder hvor skolen vurderer at endringer i skolens organisering, tilrettelegging og gjennomføring av opplæringen kan fremme elevenes utvikling og utbytte av opplæringen. Det vil si endringer som kan øke elevenes måloppnåelse. Valg av tema må over tid ivareta bredden av mål for opplæringen.

Skolen skal vurdere om endringer i organiseringen, tilretteleggingen og gjennomføringen av opplæringen kan bidra til økt måloppnåelse hos elevene i det valgte temaet.

Den skolebaserte vurderingen skal identifisere hvilke endringer som best kan øke måloppnåelsen for elevene innenfor det skolen har valgt å se på i vurderingen. Måloppnåelsen sikter her til alle målene i læreplanverket som inngår i det valgte temaet, og ikke bare faglige mål.

I kravet ligger det at skolen må vurdere endringer innenfor ulike rammebetingelser for opplæringen, og i utgangspunktet ikke bare velge å se på én type tiltak. Endringer skolen kan vurdere, er nye tiltak som for eksempel oppstart av et utviklingsarbeid. Skolen kan også vurdere om videreføring av det som skolen allerede gjør, er det beste. Skolen må vurdere endringene for skolen som helhet på systemnivå, selv om eventuelt konsekvensene av endringene i noen tilfeller primært vil vise seg for enkelte klasser eller for enkelte fag.

Skolen skal følge opp de endringer som de eventuelt kom frem til i den skolebaserte vurderingen.

Hensikten med den skolebaserte vurderingen er å sørge for at skolen lærer og utvikler seg slik at elevene i enda større grad kan nå bredden av mål i læreplanverket. Når skolen gjennom vurderingen avdekker forbedringsområder, må skolen derfor følge opp dette videre. Endringene kan både være at skolen iverksetter nye enkelttiltak, eller at de starter et utviklingsarbeid. Skolen kan også komme frem til at de kun vil opprettholde og eventuelt forsterke det de allerede gjør. I noen tilfeller kan foreslåtte endringer eller tiltak være slik at det er nødvendig med en dialog med skoleeier før tiltakene eventuelt iverksettes.

Skolen skal ha en bred og representativ medvirkning i arbeidet med skolebasert vurdering.

I ordet «skolebasert» ligger det at vurderingen må involvere alle berørte parter på skolen i både analysen og i arbeidet med endringer og tiltak på bakgrunn av analysen. Gjennom vurderingen blir personalet bevisstgjort på sammenhengen mellom hvordan opplæringen gjennomføres, og i hvilken grad elevene når målene. Lærerne vil også være sentrale i å gjennomføre de fleste endringstiltakene. Å involvere lærerne er derfor viktig for at eventuelle tiltak skal lykkes. Skolen vurderer for øvrig hvem som skal delta ut fra temaene som berøres. Å involvere elevene vil være aktuelt i mange tema.

Skolen skal gjennomføre skolebasert vurdering jevnlig.

Den skolebaserte vurderingen må utføres i samsvar med forutsetningen, jf. de foregående kravene til gjennomføringen av vurderingen. Skolen må gjennomføre slik skolebasert vurdering jevnlig, jf. forskrift til opplæringsloven § 2-1. I utgangspunktet bør vurderingen gjennomføres årlig, men det må anvendes skjønn hvor tidsbruk vurderes opp mot det forsvarlige.

7.2 Fylkesmannens undersøkelser

Skolen skal velge tema for den skolebaserte vurderingen basert på en bred og samlet vurdering av om elevene når målene i læreplanverket (LK06).

I Reflex viser ledelsen ved Varteig barne- og ungdomsskole til at Sarpsborg kommunes pedagogiske fagsenter (nå EKKO) har foretatt en gjennomgang av skolens pedagogiske virksomhet. Dette skjedde i 2009 og i 2013 som ledd i Sarpsborg kommunes kvalitetsvurdering i barnehagene og skolene i Sarpsborg. Det oppgis at kommunens system for kvalitetsvurdering baserer seg på opplæringsloven § 13-10 jf. skoleeiers forsvarlige system og § 2-1 Skolebasert vurdering.

Gjennomgangen i 2009 var knyttet til skolens vurdering av læringsresultater og motivasjon for læring. I 2009 ble det pekt på områder hvor skolen burde endre praksis. I 2009 ble det også vist til at resultater på nasjonale prøver og standpunkt- og eksamenskarakterer var lave. Valgt vurderingsområde i 2009 var tilpasset opplæring – kvalitet og organisering. I vurderingen ble det valgt å bruke dokumentanalyse, observasjon, samtale med lærerne og samtale med elevråd. Det ble i rapporten fra 2009 pekt på Varteig barne- og ungdomsskoles positive sider innenfor vurderingsområdet, skolens utviklings- og forbedringspunkter innenfor vurderingsområdet og innspill til videre arbeid.

Det opplyses at det i 2013 ble foretatt ny ståstedsanalyse. 2013-rapporten beskriver en bred og samlet vurdering ved Varteig barne- og ungdomsskole. På bakgrunn av sammenstillinger av dokumentasjonen og skolens ønske, ble vurderingsområdet læringsledelse i 2013. I vurderingen ble det valgt å bruke dokumentanalyse, observasjon, påstandsskjemaer, samtale med lærerne og samtale med elevråd.

I Reflex viser skoleledelsen også til temaene Les og skriv, regning som grunnleggende ferdighet i alle fag, Ungdomstrinn i utvikling, Prosjekt 1+1 og Vurdering for læring. Ledelsen opplyser at skolen jobber kontinuerlig med grunnleggende ferdigheter med særlig fokus på regning i alle fag. Det opplyses at det jobbes ekstra med les og skriv, vurdering for læring og sosiale ferdigheter. Ledelsen opplyser videre at det gjøres jevnlig kartlegginger og at skolen lager tiltak som eksempelvis nivådelte grupper etter hva resultatene viser. Lærerne viser til at en bred og samlet vurdering av om elevene har nådd målene fremkommer av halvårsvurderingene. Det vises også til nettbasert kurs i vurdering for læring.

I intervjuene fremkommer det at skolens ledelse tok tak og initierte området vurdering for læring (VFL) basert på tilstandsrapporten kommunen ga i 2013, behovet for en samarbeidskultur ved skolen og elevenes læringsresultater. Det kommer frem at Varteig barne- og ungdomsskole fikk tilbud og litteratur som pekte på vurdering for læring som læringsfremmende.

Skolen skal vurdere om endringer i organiseringen, tilretteleggingen og gjennomføringen av opplæringen kan bidra til økt måloppnåelse hos elevene i det valgte temaet. Skoleledelsen opplyser at skolen kontinuerlig benytter utviklingstid/fellestid og lederteamet til å vurdere om endringer i organiseringen, tilretteleggingen og gjennomføringen av opplæringen kan bidra til økt måloppnåelse hos elevene i det valgte temaet. Eksempler det vises til er innenfor kontaktlærerdiskonering og disponering av førskolelærere med tilleggsutdanning. Dokumentasjonen utdyper ikke nærmere hvilke skolebaserte vurderingstema disse endringene er knyttet til. I Reflex opplyser skoleledelsen at skoleing i Læringsledelse og Vurdering for læring har bidratt til en bevisstgjøring blant personalet om variert undervisning og involvering av elevene i planlegging og gjennomføring av undervisningen. Ifølge skoleledelsen har dette gitt seg utslag i bedre karakterer ved sluttvurdering hos skolen, gjennom tre år sett under ett. På spørsmålet om skolen vurderer om endringer i organiseringen, tilretteleggingen og gjennomføringen av opplæringen kan bidra til økt måloppnåelse hos elevene innen et gitt skolebasert vurderingstema, er det spenn i Reflex-svarene til de ansatte. Det uttrykkes at grunnlaget for å gjøre endringer gjennom metodevalg, organisering og tiltak knyttet til læringsmiljø, er forsøk på å forbedre læringen sett på både kort og lang sikt. Det uttrykkes samtidig at en slik vurdering basert på skolebaserte vurderingstema, gjøres i svært liten grad.

Av intervjuene går det frem at Varteig barne- og ungdomsskole kan bli bedre til å jobbe med resultater etter kartleggingsprøver, og at skolen er opptatt av å få til en forbedring her. Resultatene presenteres felles. Samtidig opplyses det at tiltak drøftes lite og synes mer delegert til den enkelte lærer. Rektor peker på at systematikken rundt arbeidet med vurdering for læring skal på plass i 2018 og videre i tid, og ifølge rektor har plangruppen lagt en langsiktig plan for dette. Det går frem av intervjuene at ledelsen ønsker å implementere VFL og andre program i arbeidet med å gjøre skolen mer enhetlig.

Skolen skal følge opp de endringer som de eventuelt kom frem til i den skolebaserte vurderingen.

I Reflex viser skoleledelsen til at den har utviklingstid/fellestid til å følge opp skolens satsninger. Disse er opplyst å være Les og skriv, regning som grunnleggende ferdighet i alle fag, Ungdomstrinn i utvikling, Prosjekt 1+1 og Vurdering for læring. Andre fokusområder som går fram av dokumentasjonen er «3. pedagog», «Tilpasset opplæring», «ROR» og «Vi mestrer sammen». Tid avsatt til at trinn og team kan følge opp disse områdene, går fram av oversikt over arbeidsplanfestet fellestid for høst- og vårhalvåret 2017. På spørsmål om skolen følger opp de endringer som skolen kom frem til innen et gitt skolebasert vurderingstema, er det spenn i Reflex-svarene til de ansatte. Det uttrykkes at skoleledelsen følger opp at hvert team følger opp avtalte endringer. Her vises det til arbeidet med vurdering for læring. Det uttrykkes samtidig at en slik oppfølging av arbeidet med et gitt skolebasert vurderingstema, gjøres i svært liten grad.

Av intervjuene går det fram at resultatene fra nasjonale prøver og kartleggingsprøver gjennomgås henholdsvis felles på skolen og klassevis. Lærerne henter også inn mye informasjon angående elevene selv. Ledelsen viser til systematikk som skal på plass fra 2018 og plangruppens langsiktige plan her. Det går fram at Varteig barne- og ungdomsskole har jobbet målbevisst ved hjelp av vurdering for læring, men ikke er der skolen ønsker å være. Det går videre fram at skolen ønsker å implementere VFL og andre program i arbeidet med å gjøre skolen mer enhetlig. Læringsresultatene ved skolen drøftes felles, samtidig opplyses det at hver enkelt lærer arbeider selv med dette etter behov. Det er også vist til usikkerhet om tiltak er vurdert.

Skolen skal ha en bred og representativ medvirkning i arbeidet med skolebasert vurdering.

I Reflex viser ledelsen og ansatte til den brede deltakelsen i Vurdering for læring-studiet. I Reflex opplyses det også at ansatte må engasjere seg i dette arbeidet. Det heter at teamene ved skolen arbeider her grundig og jevnlig.

I intervjuene går det fram at ledelsen bestemte et arbeid med skolekulturen og at de ansatte skulle delta i vurdering for læring etter at pedagogisk fagsenter sin rapport kom i 2013. Plangruppen la en langsiktig plan for dette. Rektor opplyser at denne er bredt sammensatt. Det blir opplyst at plangruppen bestemmer hva skolen skal jobbe med. Den mottar også informasjon fra teamene. På fellestid tas testresultatet opp og man kan komme med innspill til årsaker til resultatene. Samtidig pekes det i intervjuene på at skolen kan bli bedre til å jobbe med ulike testresultater da tiltak drøftes lite og at etterarbeid er mer delegert til enkeltlærere. I Reflex viser skoleledelsen til elevs og foreldres bidrag ved innsamling av datagrunnlaget, jf. elev- og foreldreundersøkelsene. Det opplyses også om samtalerunder på klassenivå og i elevrådet. Skoleledelsen viser spesielt til stor elevinvolvering med sosial tiltaksplan og sammenhengen mellom trivsel og faglige resultater. I Reflex viser de ansatte her til ulike (egen-)vurderinger som synes knyttet faglige aktiviteter.

Skolen skal gjennomføre skolebasert vurdering jevnlig.

I Reflex viser ledelsen ved Varteig barne- og ungdomsskole til at Sarpsborg kommunes pedagogiske fagsenter (nå EKKO) har foretatt en gjennomgang av skolens pedagogiske

virksomhet. Dette skjedde i 2009 og i 2013 som ledd i Sarpsborg kommunes kvalitetsvurdering i barnehagene og skolene i Sarpsborg. Videre viser skoleledelsen til at vurdering og oppfølging av endring i organisering, tilrettelegging og gjennomføring av opplæring gjøres i ulike fora i hverdagen. Skoleledelsen peker videre på at det kan være naturlig med en bredere gjennomgang høsten 2018, da personalet er ferdig med Vurdering for læring-studiet. Ifølge skoleledelsen vil også tilsynsaktiviteten høsten 2017 kunne danne grunnlag for utviklingsarbeid ved skolen. Hvorvidt skolen gjennomfører skolebasert vurdering jevnlig, så er det spenn i Reflex-svarene til de ansatte. Det uttrykkes at ledelsen oppfordrer de ansatte til å evaluere jevnlig og at det er ønskelig med skriftlig dokumentasjon her. Det vises også til at pålagte kartlegginger foretas jevnlig. Samtidig går det frem i Reflex at det ikke er noe fast system ved skolen for å gjennomføre skolebasert vurdering jevnlig. I intervjuene oppgis det ulike tidspunkt for når satsningen med vurdering for læring avsluttes. Systematikken skal på plass i 2018 og videre i tid. Det opplyses også om usikkerhet på om ulike tiltak har vært vurdert.

Etter foreløpig rapport

Sarpsborg kommune ved Varteig barne- og ungdomsskole har etter at foreløpig rapport forelå, kommentert punktet «*Skolen skal vurdere om endringer i organiseringen, tilretteleggingen og gjennomføringen av opplæringen kan bidra til økt måloppnåelse hos elevene i det valgte temaet*». Varteig barne- og ungdomsskole viser til at skolens tema er *vurdering for læring* (VFL). Skolen opplyser at den de siste årene har flyttet lærere fra ungdomstrinnet til mellomtrinnet og fra mellomtrinnet til barnetrinnet for å øke kompetansen på trinnene og elevenes læringsutbytte i enkelte fag. Skolen opplyser videre at fokus på den 3. pedagog i alle klasserom gjelder for hele skolen. Skolen skriver at i løpet av de to siste skoleårene, er fagsamtaler med elevene tatt i bruk som et evalueringsverktøy. Det opplyses at det i Varteig barne- og ungdomsskole de siste årene har blitt investert store summer i tekniske løsninger som Smartboard i alle klasserom, inklusive basen, samt PC-er på ungdomstrinnet (tilsvarende ett helt trinn). Skolen skriver at mange av skolens lærere og rektor har deltatt på skolering i lærings-/klasseledelse som kommunen har iverksatt. Skolen skriver videre at kursene har gått over hele skoleår med samlinger en gang per måned og hjemmearbeid (prøve ut i praksis) det som det er arbeidet med på kursdagene. Dette har pågått i 3 skoleår på henholdsvis trinn 1-4, trinn 5-7 og trinn 8-10. Kursdeltakerne har ifølge skolen videreformidlet kursinnholdet til alle skolens lærere på fellestidene mandager og onsdager. Skolen skal som følge av dette ha endret praksis i klasseledelse/læringsledelse på alle trinn.

Varteig barne- og ungdomsskole viser til at skolen til tross for svingninger i elevkullene har hevet elevenes mestringsnivå i alle fag på trinn 5-10. Skolen viser til at den ikke har kommet like langt på trinn 1-4 (som andre skoler i kommunen), men skolen har innført Ipad på 1. trinn dette skoleåret og det i år er tilsatt lærere på disse trinnene med høyere kompetanse. Ifølge Varteig barne- og ungdomsskole har dette sammen med deltakelse i forskningsprosjektet 1+1, medført i en positiv utvikling høsten 2017.

Vedrørende punktet «*Skolen skal følge opp de endringer som de eventuelt kom frem til i den skolebaserte vurderingen*» viser Varteig barne- og ungdomsskole gjennom de endringene som er beskrevet over, hvordan skolen følger opp endringer skolen har kommet frem til gjennom skolebasert vurdering.

Sarpsborg kommune ved Varteig barne- og ungdomsskole kommenterer punktet «*Skolen skal ha en bred og representativ medvirkning i arbeidet med skolebasert vurdering*», ved

å opplyse om at skolens plangruppe består av representanter for trinnene 1-4, 5-7, 8-10, 2 leseveiledere, 2 regneveiledere (prosjektledere i 1+1 og Ungdomstrinn i utvikling). Videre består plangruppen av representanter for Utdanningsforbundet og Fagforbundet og 3 teamledere. Skolen opplyser at enhetsleder leder plangruppa. Videre opplyses det at plangruppas medlemmer er pådrivere i skolens utviklingsarbeid og samarbeider med teamlederne om planlegging og gjennomføring av fellestiden på onsdager. Det er enhetsleder som planlegger fellestiden på mandager. Sammen med plangruppas ulike medlemmer (avhengig av tema) samarbeides det om gjennomføring og framdrift av skolens utvikling. Skolen viser her til at Fylkesmannen har fått eksempler på hva det arbeides med i fellestidene i form av oversikter fra ulike år og tider på året.

7.3 Fylkesmannens vurderinger

Skolen skal velge tema for den skolebaserte vurderingen basert på en bred og samlet vurdering av om elevene når målene i læreplanverket (LK06).

Ledelsen ved Varteig barne- og ungdomsskole viser til Sarpsborg kommunes pedagogiske fagsenter (nå EKKO) sin gjennomgang av skolens pedagogiske virksomhet i 2013. Rapporten viser etter vårt syn til en bred og samlet vurdering av hvor skolen kunne endre praksis. Ved skolebasert vurdering må lærernes vurderinger ses på samlet og helhetlig. Å vurdere endringer innebærer videre at Varteig barne- og ungdomsskole må se på hva som best kan bidra til at elevene når målene i læreplanverket. Det går frem av dokumentasjonen at skolens ledelse tok tak og initierte området vurdering for læring (VFL) basert på tilstandsrapporten kommunen ga i 2013, behovet for en samarbeidskultur ved skolen og elevenes læringsresultater. Skolen peker her på at vurdering for læring er læringsfremmende. Etter Fylkesmannens syn er dette et tema som gjør at Varteig barne- og ungdomsskole vil vurdere en rekke endringer innenfor ulike rammebetingelser for opplæringen ved skolen. Det er Fylkesmannens vurdering at temaene samarbeidskultur ved skolen, elevenes læringsresultater og VFL er vurdert for skolen som helhet på systemnivå. Det er også vår vurdering at Varteig skole har vurdert at en skoleovergripende satsing på vurdering for læring kan øke elevenes utbytte ut fra bredden av mål i læreplanverket.

Skolen skal vurdere om endringer i organiseringen, tilretteleggingen og gjennomføringen av opplæringen kan bidra til økt måloppnåelse hos elevene i det valgte temaet.

Skoleledelsen viser til bruk av utviklingstid/fellestid og lederteamet til å vurdere om endringer i organiseringen, tilretteleggingen og gjennomføringen av opplæringen kan bidra til økt måloppnåelse hos elevene i det valgte temaet. Eksempler her er kontaktlærer- og førskolelærerdiskonering uten at det utdypes hvilke skolebaserte vurderingstema eventuelle endringer her knyttes til.

Skolens ledelse anser at skolering i Læringsledelse og Vurdering for læring har bidratt til en bevisstgjøring blant personalet om variert undervisning og involvering av elevene i planlegging og gjennomføring av undervisningen. Begrunnelsen for å gjøre endringer gjennom metodevalg og organisering er forsøk på å forbedre læringen sett på både kort og lang sikt. Det er pekt på at dette har gitt seg utslag i bedre karakterer ved sluttvurdering ved Varteig barne- og ungdomsskole gjennom tre år sett under ett. Det kommer samtidig frem at en slik vurdering basert på VFL/elevenes læringsresultater, gjøres i svært liten grad. Det går videre frem at Varteig barne- og ungdomsskole kan bli bedre til å jobbe med resultater etter kartleggingsprøver. Resultatene presenteres felles,

men tiltak drøftes lite og synes mer delegert til den enkelte lærere. Systematikken rundt arbeidet med vurdering for læring og en implementering her, er planlagt på plass fra 2018 og videre. Etter Fylkesmannens vurdering er Varteig barne- og ungdomsskole i ferd med å legge et bidrag for å vurdere endring i organisering, tilrettelegging og gjennomføring av opplæringen gjennom satsningen VFL, men at vurderingene knyttet til hvilke endringer dette skal medføre på et systemnivå og for skolen som helhet ennå ikke er gjennomført. Det er derfor vår vurdering at det foreløpig ikke er sørget for at Varteig barne- og ungdomsskole har vurdert om endringer i lys av sitt valg av tema i forhold til organisering, tilrettelegging og gjennomføring kan øke elevenes måloppnåelse ved skolen.

Skolen skal følge opp de endringer som de eventuelt kom frem til i den skolebaserte vurderingen.

Skolen benytter utviklingstid/fellestid til å følge opp skolens satsninger. Skolen har mange slike og hvor VFL er én. Det er dokumentert avsatt tid slik at trinn og team kan følge opp skolens satsningsområder. Varteig barne- og ungdomsskole må vurdere endringer innenfor ulike rammebetingelser for opplæringen knyttet til valgte tiltak. Varteig barne- og ungdomsskole må også vurdere endringene for skolen som helhet på systemnivå. For vår vurdering legger vi til grunn opplysningene om at systematikk her er planlagt på plass på et senere tidspunkt, og med at læringsresultatene blir opplyst felles, men at hver enkelt lærer arbeider selv med disse etter behov. Ved skolebasert vurdering må lærernes vurderinger ses på samlet og helhetlig. Etter vårt syn er det derfor usikkert hvorvidt skolen så langt følger opp endringer knyttet til eksempelvis VFL og elevenes læringsresultater på Varteig barne- og ungdomsskole som helhet på systemnivå. Det uttrykkes at skoleledelsen følger opp at hvert team ivaretar avtalte endringer og her vises det til arbeidet med vurdering for læring. Samtidig viser dokumentasjonen til at en slik oppfølging av arbeidet med vurdering for læring knyttet til elevenes læringsresultater, gjøres i mindre grad. Fylkesmannen finner det derfor ikke godtgjort at Varteig barne- og ungdomsskole følger opp de endringer som skolen har kommet frem til i den skolebaserte vurderingen.

Skolen skal ha en bred og representativ medvirkning i arbeidet med skolebasert vurdering.

Varteig barne- og ungdomsskole viser til bred deltakelse i Vurdering for læring-studiet. Av dokumentasjonen går det fram at arbeid med skolekultur og ansattes deltakelse i vurdering for læring kom i stand blant annet etter at pedagogisk fagsenter var ved skolen i 2013. Plangruppen er siden involvert i planleggingen. Denne er bredt sammensatt og mottar også informasjon fra teamene. På fellestid tas testresultater opp og man kan komme med innspill til årsaker til resultatene. Samtidig synes det som om skolen kan øke fellesarbeidet med ulike testresultater, da det fremstår som at tiltak drøftes lite og at etterarbeid er mer delegert til enkeltlærere. Varteig barne- og ungdomsskole må involvere alle berørte parter både i analysen og i arbeidet med hvilke endringer og tiltak som bør gjennomføres i lys av den skolebaserte vurderingen. Dette innebærer at ikke bare skoleledelsen, men også lærerne eller representanter for lærerne, må delta i analysen av resultater og utformingen av tiltak slik at det er sørget for bred og representativ medvirkning ved gjennomføringen av den skolebaserte vurderingen.

Involvering av elever ved skolebasert vurdering ved Varteig barne- og ungdomsskole synes primært å være knyttet til innsamling av datagrunnlaget, jf. elevundersøkelsen og samtaler i klasser og elevråd. Videre er det vist til at elevene er involvert i vurdering i

fagsammenheng. Det er skolen som vurderer hvem som skal delta fra skolen ut fra temaene som berøres. Skolebasert vurdering knyttet opp mot elevenes læringsresultater og hvor et tiltak er en skoleovergripende satsning på vurdering for læring, er etter Fylkesmannens syn å anse som relevant å involvere elevene ved skolen i, ved blant annet høre elevene både på individ- og systemnivå. Fylkesmannen finner ikke at elevene ved skolen har vært involvert verken i analysen eller i arbeidet med hvilke endringer og tiltak som bør gjennomføres ved skolen de går på, eller at slik involvering er lagt til rette for.

Skolen skal gjennomføre skolebasert vurdering jevnlig.

Det vises her til at Sarpsborg kommunes pedagogiske fagsenter (nå EKKO) foretok gjennomganger av Varteig barne- og ungdomsskoles pedagogiske virksomhet i 2009 og i 2013 som ledd i Sarpsborg kommunes kvalitetsvurdering i barnehagene og skolene i Sarpsborg. Skoleledelsen viser også til at vurdering og oppfølging av endring i organisering, tilrettelegging og gjennomføring av opplæring gjøres i den daglige driften av skolen. Når det gjelder området VFL/elevens læringsresultater, ses det hen til høsten 2018 for en bredere gjennomgang. Ledelsen opplyser at på dette tidspunktet skal også systematikk knyttet til skolebasert vurdering være under innarbeiding. Det er opplyst at ledelsen oppfordrer de ansatte til å evaluere jevnlig og at det er ønskelig med skriftlig dokumentasjon. Pålagte kartlegginger og andre tester foretas jevnlig. Det opplyses samtidig at det ikke er noe fast system ved skolen for å gjennomføre skolebasert vurdering jevnlig og det er usikkerhet om ulike tiltak har vært vurdert. Som vist til over anser ikke Fylkesmannen at den skolebaserte vurderingen ved Varteig barne- og ungdomsskole er utført i samsvar med kravene til innhold i og gjennomføring av vurdering slik de går frem av kravene i spørsmål 2 til 4. En forsvarlig skolebasert vurdering er viktig for at Varteig barne- og ungdomsskole skal være en lærende organisasjon og gjennomføre endring og iverksette nødvendige tiltak for å øke elevenes måloppnåelse. Skolen skal derfor gjennomføre skolebasert vurdering jevnlig – enten dette eksempelvis gjelder en vurdering av om elevene når målene i læreplanverket i lys av vurdering for læring eller arbeid med læringsmiljø. Dette innebærer i utgangspunktet en årlig vurdering. Varteig barne- og ungdomsskole viser til tidsspenn som går betydelig utover dette. Selv om det skal anvendes skjønn, anser ikke Fylkesmannen at Varteig barne- og ungdomsskole gjennomfører skolebasert vurdering jevnlig i samsvar med kravene til innhold i og gjennomføring av vurderingen.

Etter foreløpig rapport

Sarpsborg kommune ved Varteig barne- og ungdomsskole har etter at foreløpig rapport forelå, kommentert punktet «Skolen skal vurdere om endringer i organiseringen, tilretteleggingen og gjennomføringen av opplæringen kan bidra til økt måloppnåelse hos elevene i det valgte temaet». Varteig barne- og ungdomsskole viser her til disponeringer av ansatte, fagsamtaler, tekniske løsninger. Videre viser skolen til bred opplæring i lærings- og klasseledelse og at dette har bidratt til praksisendring på alle trinn. Varteig barne- og ungdomsskole opplyser også at elevenes mestringsnivå sett under ett er hevet og at utviklingen er positiv.

Varteig barne- og ungdomsskole knytter ovenstående sammen med punktet «Skolen skal følge opp de endringer som de eventuelt kom frem til i den skolebaserte vurderingen».

Etter Fylkesmannens vurdering er skolen i ferd med å legge et bidrag for å vurdere endring i organisering, tilrettelegging og gjennomføring av opplæringen gjennom VFL og andre satsinger, men at vurderingene knyttet til hvilke endringer dette skal medføre på et systemnivå og for skolen som helhet, ennå ikke er gjennomført. Ved siden av at det er mange satsninger ved skolen som kan bidra til å øke elevenes måloppnåelse, er det vår vurdering at det foreløpig ikke er godtgjort at Varteig barne- og ungdomsskole tilstrekkelig systematisk vurderer om endringer i lys av skolens valg av tema i forhold til organisering, tilrettelegging og gjennomføring, kan øke elevenes måloppnåelse ved skolen. Slik vi ser det vil systematikk eksempelvis kunne formidles gjennom årshjul, beskrives i kvalitetsutviklingsløyper og for eksempel knyttes til utviklingsbesøk/ utviklingsdialoger mellom oppvekstet og skole. Fylkesmannen finner det derfor heller ikke godtgjort at Varteig barne- og ungdomsskole følger opp de endringer som skolen har kommet frem til i den skolebaserte vurderingen.

Når det gjelder bred og representativ medvirkning i den skolebaserte vurderingen, viser Sarpsborg kommune ved Varteig barne- og ungdomsskole til sammensetningen av skolens plangruppe og bruk av fellestid for de ansatte. Skolebasert vurdering knyttet opp mot elevenes læringsresultater hvor et tiltak er en skoleovergripende satsning på vurdering for læring, er etter Fylkesmannens syn å anse som relevant både å involvere FAU, Samarbeidsutvalg og elevene ved Varteig barne- og ungdomsskole i – hvor av det siste er pålagt. Fylkesmannen finner ikke at elevene ved skolen har vært involvert verken i analysen eller i arbeidet med hvilke endringer og tiltak som bør gjennomføres ved skolen de går på, eller at slik involvering er lagt til rette for. Det samme gjelder så langt vi kan se FAU og Samarbeidsutvalg.

7.4 Fylkesmannens konklusjon

Med bakgrunn i den informasjonen som har fremkommet i tilsynet, er det vår konklusjon at Sarpsborg kommune ved Varteig barne- og ungdomsskole har valgt tema i den skolebaserte vurderingen basert på en bred og samlet vurdering av om elevene når målene i LK06. Det er ikke sannsynliggjort at skolen vurderer om endringer i organiseringen, tilretteleggingen og gjennomføringen av opplæringen kan bidra til økt måloppnåelse hos elevene i det valgte temaet.

Med bakgrunn i den informasjonen som har fremkommet i tilsynet, er det vår konklusjon at Sarpsborg kommune ved Varteig barne- og ungdomsskole ikke iverksetter endringer på bakgrunn av resultater som de kommer frem til i skolebasert vurdering. Videre har ikke skolen en tilstrekkelig bred og representativ medvirkning i den skolebaserte vurderingen, og de har ikke en jevnlig gjennomføring av en systematisk skolebasert vurdering.

8. Frist for retting av brudd på regelverket

Fylkesmannen har i kapitlene 3 og 7 konstatert brudd på regelverket. I denne rapporten gis Sarpsborg kommune frist til å rette brudd på regelverket, jf. kommuneloven § 60 d.

Frist for retting er 16. november 2018. Skoleeier må innen denne datoen sende Fylkesmannen en erklæring om at bruddet på regelverket er rettet og en redegjørelse for hvordan bruddet er rettet.

Dersom brudd på regelverket ikke rettes innen den fastsatte fristen, vil Fylkesmannen vedta pålegg om retting. Et eventuelt pålegg om retting vil ha status som vedtak og vil kunne påklages, jf. forvaltningsloven kapittel VI.

Følgende pålegg er aktuelle å vedta etter utløp av rettefristen i denne rapporten:

Skolens arbeid med opplæring i fag

1. Sarpsborg kommune må sørge for at det lokale arbeidet med læreplaner ved Varteig barne- og ungdomsskole oppfyller kravene til opplæringsloven § 2-3, jf. forskrift til opplæringsloven §§ 1-1, 3-1 og 3-2.

Sarpsborg kommune må i denne forbindelse se til at:

- a. Rektor sikrer at undervisningspersonalet knytter opplæringens innhold til kompetansemål i det enkelte faget.
- b. Rektor sikrer at undervisningspersonalet ivaretar elevens rett til å kjenne til
 - mål for opplæringen
 - hva som blir vektlagt i vurderingen av kompetanse
- c. Rektor sikrer at opplæringen samlet dekker
 - alle kompetansemålene på hovedtrinnet / i faget

Skolebasert vurdering

2. Sarpsborg kommune må sørge for at Varteig barne- og ungdomsskole jevnlig vurderer i hvilken grad organiseringen, tilretteleggingen og gjennomføringen av opplæringen medvirker til å nå de målene som er fastsatt i Læreplanverket for Kunnskapsløftet, jf. forskrift til opplæringsloven § 2-1.

Sarpsborg kommune må i denne forbindelse se til at:

- a. Skolen vurderer om endringer i organiseringen, tilretteleggingen og gjennomføringen av opplæringen kan bidra til økt måloppnåelse hos elevene i det valgte temaet.
- b. Skolen følger opp endringene som de kom frem til i den skolebaserte vurderingen.
- c. Det er bred og representativ medvirkning i arbeidet med skolebasert vurdering.
- d. Skolen gjennomfører skolebasert vurdering jevnlig.

9. Skoleeiers frist til å rette

Som nevnt i kapittelet ovenfor er skoleeier gitt frist for å rette de brudd på regelverket som er konstatert i denne rapporten.

Frist for tilbakemelding er 16. november 2018.

Skoleeier har rett til innsyn i sakens dokumenter, jf. forvaltningsloven § 18.

Trond S. Haugerud

Tilsynsleder

Kjell-Olaf Richardsen

Revisor

Nils-Arve Savjord

Revisor

Vedlegg: Dokumentasjonsgrunnlaget

Følgende dokumenter inngår i dokumentasjonsgrunnlaget for tilsynet:

- Tospråklige elever 2017-2018 med fordeling
- 1a Informasjon om rett til tospråklig opplæring for språklige minoriteter
- 1b Informasjon om rett til tospråklig opplæring for språklige minoriteter
- Forhåndsvarsel og anmodning om samtykke særskilt språkopplæring
- Samtykke til vedtak om særskilt språkopplæring
- Enkeltvedtak om særskilt språkopplæring for skoleåret 2017-2018
- Rapportskjema for tospråklige lærere
- Arbeidsplan – 10. trinn – 39b
- Arbeidsplan 8. uke 39
- Arbeidsplan uke 38
- Dagsplan 10A – mandag uke 39
- Dagsplan 10A – torsdag uke 39
- Dagsplan mandag
- Dagsplaner for 10C 28
- Bilder av dagsplaner på tavle i klasserom
- Eksempel på målark og vurderingskriterier
- Elevsamtale – 10 trinn – høst
- Elevsamtale – 10 trinn – vinter
- Elevsamtale 8.trinn
- Elevsamtale høst 4. trinn
- Elevsamtale høst 7. trinn
- Elevsamtale vår 4. trinn
- Elevsamtale vår 7. trinn
- Fagplan matematikk 7. trinn
- Fremføre muntlig – kjennetegn på måloppnåelse
- Klasseregler – Rutiner 10. trinn
- Klasseregler 4B
- Klasseregler 7A
- Muntlig fremføring i engelsk 7. trinn
- Musikkplan
- Målark engelsk muntlig
- Målark engelsk
- Oppfølging av lekser
- Oppførsel og orden
- Oppgaver til ordenselever
- Samlet oversikt over fagplaner for 4., 7., 8., og 10. trinn
- Rutiner 8. trinn
- Two stars and a wish
- Uke 37 ukeprøver
- Ukeplan uke 38
- Utviklingssamtale – 10 trinn – høst
- Utviklingssamtale – 10 trinn – vinter
- Utviklingssamtale 8. trinn
- Utviklingssamtalskjema, revidert 17.10.16
- Utviklingssamtalskjema 3-4
- Årsplan engelsk

- Årsplan engelsk 8
- Årsplan musikk 7. trinn 2017-2018
- Årsplan i engelsk 5. trinn 2017-2018
- Elevsamtale høst 5. trinn
- Elevsamtaler vår 2017
- Kartlegging av norskferdigheter
- Mal utviklingssamtaler
- Trivselsskjema
- Reflex – Skolen arbeid med elevenes utbytte
- Vurderingsrapport, Varteig barne- og ungdomsskole, 2013
- Vurderingsrapport, Varteig barne- og ungdomsskole, 2009
- Sosial tiltaksplan 2017-2018
- Reflex – skolebasert vurdering

Dokumenter mottatt etter foreløpig tilsynsrapport:

- Elevsamtale. 8 trinn
- Elevsamtale høst 7. trinn
- Kartlegging 1.-4. trinn
- Kartlegging 5.-7. trinn
- Kartlegging 8.-10. trinn
- Årsplan engelsk 4. trinn
- Årsplan engelsk 7. trinn
- Årsplan engelsk 8. trinn
- Årsplan engelsk 10. trinn
- Årsplan matematikk 4. trinn
- Årsplan matematikk 7. trinn
- Årsplan matematikk 8. trinn
- Årsplan matematikk 10. trinn

Det ble avholdt intervjuer med:

- Teamleder 1.-7. trinn
- Kontaktlærer 4. trinn
- Faglærer 7. trinn matematikk
- Faglærer 7. trinn engelsk
- Faglærer 4. og 7. trinn musikk
- Spes.ped-lærer barnetrinnet
- Faglærer 8. trinn matematikk
- Faglærer 8. trinn engelsk
- Faglærer 8. trinn musikk
- Faglærer 10. trinn matematikk
- Faglærer 10. trinn engelsk
- Faglærer 9. trinn musikk
- Spes.ped-lærer ungdomstrinn
- Lærer særskilt språkopplæring barnetrinn
- Lærer særskilt språkopplæring ungdomstrinn
- Rektor
- Elever